

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT KOPER
Dodiplomski visokošolski strokovni študijski program Management

Diplomska naloga

PRIMERJAVA POSLOVNE IN DAVČNE BILANCE
MALE GOSPODARSKE DRUŽBE

Mentor: mag. Vilma Milunovič

KOPER, 2005

NIVES STANIČ

POVZETEK

Diplomska naloga obravnava primerjavo temeljnih računovodskih izkazov male gospodarske družbe: bilanco stanja, izkaz poslovnega izida in davčni izkaz. V bilanci stanja so v aktivni prikazana stalna in gibljiva sredstva, v pasivi pa lastniški kapital in dolgovi na dan bilanciranja. Izkaz poslovnega izida sestavljajo prihodki in odhodki iz poslovanja v določenem obdobju. Poslovni izid je lahko dobiček ali izguba. V davčnem izkazu podjetje ugotavlja osnovo za obračun davka od dobička pravnih oseb z upoštevanjem davčnih prihodkov in davčnih odhodkov. Cilj proučevanja primerjave poslovne in davčne bilance je optimiranje davčnih dajatev ob kar najvišjem ugotovljenem dobičku. Izdelana je bila primerjalna analiza dobička poslovne in davčne bilance ter treh dodatnih različic, ki je pokazala medsebojno povezanost obravnavanih ekonomskih kategorij. Rezultati analize so pokazali, da je treba, če želimo doseči cilj, spreminjati več parametrov hkrati, in sicer: zniževanje poslovno nepotrebnih stroškov, zniževanje davčno nepriznanih odhodkov in uveljavljanje davčnih olajšav.

Ključne besede: računovodski izkazi, davek od dobička, dobiček, primerjalna analiza, mala gospodarska družba, izkaz poslovnega izida, poslovna bilanca, davčna bilanca

ABSTRACT

This diploma work presents a comparison between the basic accounts of a small business: the balance sheet, the profit and loss account and the tax account. The balance sheet shows fixed assets and working capital under assets, while equity capital and debts are included under liabilities. The profit & loss account is composed of revenue and expenditure in a certain period. The result of the account is either profit or loss. The tax account of a company is meant to reveal the taxable amount for the corporate income tax, considering the taxable revenue and expenditure. The aim of examining the comparison between the business and the tax account is the optimization of imposition with the highest established profit. A comparative analysis of the profit in the business and the tax account has been produced along with three additional variations; it has proved the interrelation of the economic categories under examination. The analyses results have shown that, in order to reach the desired goal, more parameters need to be changed contemporarily: the reduction of commercially superfluous costs, the reduction of costs not recognized by the tax authorities and the assertion of tax relieves.

Key words: accounts, corporate income tax, profit, comparative analysis, balance sheet, private company, profit & loss account, tax account

UDK: 657.37:336.2(043.2)

VSEBINA

1	Uvod	1
2	Računovodski izkazi	3
2.1	Bilanca stanja	4
2.2	Izkaz poslovnega izida	5
2.3	Davčni izkaz	10
2.3.1	Davčni zavezanci	11
2.3.2	Davčna osnova	11
2.3.3	Davčna stopnja	15
2.3.4	Davčne olajšave	15
2.3.5	Obračunavanje in plačevanje davka	16
3	Izkazi podjetja »Piki«, d. o. o. za leto 2003.....	17
3.1	Prihodki za obdavčitev podjetja »Piki«, d. o. o.....	19
3.2	Poslovni in davčni odhodki podjetja »Piki«, d. o. o.....	20
3.3	Davčna osnova podjetja »Piki«, d. o. o.....	28
3.4	Davek.....	29
4	Primerjalna analiza poslovnega in davčnega izida podjetja »Piki«, d. o. o.	30
4.1	Analiza poslovnega in davčnega izida podjetja »Piki«, d. o. o.....	31
4.2	Različica I.....	32
4.3	Različica II	34
4.4	Različica III	37
4.5	Rezultati analize	38
5	Sklep.....	43
	Literatura.....	45
	Priloge.....	47

TABELE

Tabela 3.1	Izkaz bilance stanja podjetja »Piki«, d. o. o. na dan 31. december 2003 (v tisoč SIT).....	17
Tabela 3.2	Izkaz poslovnega izida podjetja »Piki«, d. o. o. v obdobju od 1. januarja do 31. decembra 2003 (v tisoč SIT).....	18
Tabela 3.3	Bruto plače zaposlenih	23
Tabela 3.4	Dajatve delodajalca in drugi stroški dela	23
Tabela 3.5	Bonitete zaposlenih	23
Tabela 3.6	Boniteta za uporabo službenega vozila	25
Tabela 3.7	Obračuna amortizacija opredmetenih OS v poslovni bilanci.....	26
Tabela 3.8	Davčno priznani in davčno nepriznani odhodki.....	28
Tabela 4.1	Struktura dajatev v bilanci za leto 2003	32
Tabela 4.2	Struktura dajatev po različici I	34
Tabela 4.3	Struktura dajatev po različici II.....	36
Tabela 4.4	Struktura dajatev po različici III	38
Tabela 4.5	Primerjava kategorij bilance za leto 2003 in različice I.....	39
Tabela 4.6	Primerjava kategorij bilance za leto 2003 in različice II.....	39
Tabela 4.7	Primerjava kategorij bilance za leto 2003 in različice III	40
Tabela 4.8	Najugodnejši rezultati po kategorijah	40
Tabela 4.9	Primerjava kazalnikov bilance za leto 2003 in različice I.....	40
Tabela 4.10	Primerjava kategorij bilance za leto 2003 in različice II.....	40
Tabela 4.11	Primerjava kazalnikov bilance za leto 2003 in različice III.....	41
Tabela 4.12	Najugodnejši rezultati kazalnikov	41
Tabela 4.13	Povečanje čistega dobička po različici II.....	42
Tabela 4.14	Povečanje čistega dobička po različici III.....	42

KRAJŠAVE

DN	diplomska naloga
FM	Fakulteta za Management
DDPO	davek od dobička pravnih oseb
ZDDPO	Zakon o davku od dobička pravnih oseb
SRS	Slovenski računovodski standardi
ZGD	Zakon o gospodarskih družbah
RS	Republika Slovenija
OS	osnovna sredstva
Dk	stopnja donosnosti kapitala
DP	davčni prihodki
PO	poslovni odhodki
DNO	davčno nepriznani odhodki
D	dobiček
ČD	čisti dobiček
K	kapital
SD	skupne dajatve
Ii	indeks na stalno osnovo
t. j.	to je
npr.	na primer
neodp.	neodpisana

1 UVOD

Cilji diplomskega dela so usmerjeni v primerjavo in analizo poslovne in davčne bilance male gospodarske družbe ter v ugotavljanje vpliva poslovnega in davčnega izida na politiko poslovanja. Podlaga za analizo so računovodske informacije, ki so zajete v temeljnih računovodskih izkazih. Računovodske informacije morajo biti resnične in poštene ter morajo realno prikazovati dogajanje v podjetju. Poleg tega morajo biti razumljive, bistvene, zanesljive, primerljive in pravočasne. Proučevanje računovodskih informacij služi interesom notranjih udeležencev (lastniki, zaposleni) in zunanjih udeležencev (banke, poslovni partnerji, javnost, država). Podatki iz poslovne bilance služijo za izdelavo davčne bilance oziroma za ugotavljanje davčnega izida kot osnove za obračun davka od dobička pravnih oseb. Davek od dobička je obveznost gospodarske družbe do države in zmanjšuje dobiček, ki je predmet delitve. Ker pa je za lastnike podjetja in trg kapitala poslovni cilj kar največja vrednost lastniškega kapitala, je obdavčitev dobička pomemben dejavnik, ki vpliva na ekonomski in finančni položaj podjetja. Teorija obdavčitve opredeljuje davke kot izdatke, ki ne pripadajo nobeni interesni skupini v podjetju, poleg tega pa podjetje v zameno za plačane davke ne dobi od države nobene neposredne koristi. Ker davki vplivajo negativno na doseganje ciljev v podjetju in vzbujajo odpor do plačevanja le-teh, bi moralo podjetje načrtovati davčne obveznosti s pomočjo davčne politike v okviru poslovne politike podjetja. Poslovna politika podjetja mora biti v skladu z ekonomsko politiko na ravni države. Ta določa okvire delovanja gospodarskih družb in ustvarja pogoje za doseganje čim višjega bruto domačega proizvoda oziroma čim bolj ugodne makroekonomske rezultate. Vplivajo tudi sistemsko institucionalni dejavniki (način organizacije gospodarstva) in stopnja nacionalne kulture (delovne navade, sistem vrednot) ter v okviru ekonomske politike tudi fiskalna politika. Pravna država izvaja ekonomsko in fiskalno politiko z zakonskimi normami. V Sloveniji delujejo gospodarske družbe na osnovi določb Zakona o gospodarskih družbah, kjer so opredeljena tudi pravila računovodenja in temeljni računovodski izkazi. Temeljna računovodska izkaza sta bilanca stanja in izkaz poslovnega izida, ki tvorita celoto. Strokovna pravila računovodenja in podrobnejše opredelitve zakonskih določb urejajo Slovenski računovodski standardi. Za gospodarske družbe obstaja trideset standardov, ki urejajo metodiko vsebinskega izkazovanja gospodarskih kategorij, metodiko vsebinskega predstavljanja za zunanje poročanje ter metodiko delovanja po posameznih področjih računovodenja. SRS pa se ne spuščajo v vprašanja, ki so povezana z obdavčitvijo podjetja. Davčno področje ureja država z davčnimi predpisi, ki večajo in dopolnjujejo zahteve, ki jih postavljajo strokovni standardi. Obremenjevanje gospodarstva z davki zahteva strogo zakonitost in jasno opredelitev dejanskih stanj ter spoštovanje načela legalitete, vestnosti in poštenja. Zakon o davku od dobička pravnih oseb določa davčne zavezance, davčne prihodke, davčne odhodke, davčno osnovo, davčno stopnjo in način plačila davka. Pomemben je še Zakon o davčni službi in Zakon o davčnem postopku.

Način za ugotavljanje najboljšega odgovora, kateri poslovni in davčni izid bi bil za podjetje najugodnejši, je ponudila primerjalna analiza poslovne in davčne bilance za

leto 2003 ter še treh dodatnih različic bilanc. S spreminjanjem različnih parametrov na odhodkovni strani v posameznih bilancah kot npr. zmanjševanje poslovno nepotrebnih stroškov, zmanjševanje davčno nepriznanih odhodkov ter uveljavljanje davčnih olajšav ob pogoju, da se prihodki ne bi spreminjali, se je spreminjal tudi dobiček, davek od dobička, čisti dobiček in kapital. Sodilo, po katerem se je izbirala najugodnejša različica, po kateri bi podjetje dosegalo najugodnejši poslovni in davčni izid, je bilo povečanje čistega dobička za delitev v primerjavi z bilanco za leto 2003. Tudi z vidika notranjega financiranja je to sodilo najpomembnejše, v primeru, da bi podjetje zadržalo delitev čistega dobička.

2 RAČUNOVODSKI IZKAZI

Organizacija je interesna tvorba ljudi, ki jo ustvarijo zato, da bi dosegala cilje, ki so v interesu ustanoviteljev in drugih soudeležencev. Interesi odražajo potrebe, želje in pričakovanja notranjih in zunanjih udeležencev organizacije, le ti pa so po vsebini različni in odvisni od ciljev soudeležencev.

Glede na smotre in cilje, se organizacije delijo v pridobitne in nepridobitne. Med nepridobitne organizacije uvrščamo javne zavode, napol javne in zasebne zavode, društva, ustanove, invalidska podjetja ter verske skupnosti, ki s svojim delovanjem zagotavljajo javne koristi. Pridobitne organizacije so podjetja oziroma gospodarske družbe in samostojni podjetniki posamezniki, ki z delovanjem na trgu ustvarjajo gospodarske koristi oziroma dobiček. Po teoriji podjetja je podjetje personificirano premoženje, ki je naloženo v gospodarsko funkcijo (kapital), ki s pravnim organiziranjem kot gospodarska družba pridobi pravno osebnost in je samostojni nosilec gospodarskega interesa (Bohinc, Bratina in Pivka 1999, 26).

Da bi organizacije zadostile interesom vseh udeležencev, morajo biti smotri in doseženi cilji merljivi, ker le na tak način izkazujejo pregledno in primerljivo osnovo za presojanje uspešnosti in učinkovitosti delovanja organizacije. Merjenje je ugotavljanje izraženih velikosti, v katerih se pripoznavajo gospodarske kategorije v gospodarskih razvidih in izkazih. Za merjenje posameznih pojavov v računovodskih izkazih, obstajajo različne podlage oziroma vrednosti, ki so odvisne od vrste gospodarske kategorije (SRS 2002, 15).

Pri sredstvih je mogoče razlikovati izvorno, dnevno, iztržljivo in sedanjo vrednost. V računovodskih izkazih je potrebno pri vrednotenju sredstev, zlasti, če se pojavljata izvorna in tržna vrednost, upoštevati načelo previdnosti, torej manjšo od dveh možnih. V začetku pa so sredstva v izkazih ovrednotena po izvornih vrednostih (SRS 2002, 16).

Dolgovi se po SRS ob nastanku vrednotijo po izvorni vrednosti. Kasneje je treba upoštevati načelo previdnosti in dolgove vrednotiti po večji vrednosti od dveh možnih, če se pojavljata izvorna in tržna vrednost (SRS 2002, 16).

Pri kapitalu je po SRS mogoče razlikovati izvorno vrednost, ohranjeno kupno moč (prevrednotenje zaradi spreminjanja kupne moči domače valute) in tržno vrednost v primeru prodaje delnic na borzi vrednostnih papirjev ali v primeru prenosa lastništva.

Informacije iz računovodskih izkazov morajo biti resnične in poštene ter morajo realno prikazovati dogajanje v podjetju. Računovodsko informiranje mora zagotavljati razumljive, bistvene, zanesljive, pravočasne in primerljive računovodske informacije v ustni in predvsem v pisni obliki (SRS 2002, 16).

Večinoma se izvaja in izraža s števili v obliki računovodskih obračunov. Najbolj zbirne računovodske informacije so računovodski izkazi in pomenijo zapis dogodkov, ki so se zgodili v preteklosti. Namenjeni so informiranju notranjih in zunanjih udeležencev, ki imajo interese glede delovanja organizacije ter lahko pomembno delujejo nanjo. Med notranje udeležence spadajo lastniki, managerji in zaposleni. Interes posameznih skupin notranjih udeležencev je doseganje dobička, ki jim zagotavlja obstoj, plačo socialno varnost, stike in odnose z ljudmi, moč, vpliv, ugled in

status. Zunanje udeležence pa predstavljajo vlagatelji, dobavitelji, odjemalci, konkurenti, država in družba, ki računovodske informacije potrebujejo zaradi menjalnih razmerij z organizacijo (Tavčar 1999, 20).

V Sloveniji so računovodski izkazi zakonsko opredeljeni v Zakonu o gospodarskih družbah. V splošnih pravilih o računovodenju Zakon o gospodarskih družbah določa, da morajo gospodarske družbe voditi poslovne knjige in jih enkrat na leto zaključiti. Na osnovi zaključenih poslovnih knjig, je treba za vsako poslovno leto v roku treh mesecev po koncu poslovnega leta sestaviti letne računovodske izkaze. Temeljna računovodska izkaza gospodarske družbe sta Bilanca stanja in Izkaz poslovnega izida, ki tvorita celoto. Izkazovati morata resničen in pošten prikaz premoženja, dolgovi oziroma obveznosti gospodarske družbe ter njeno finančno stanje in poslovni izid.

Strokovna pravila računovodenja gospodarskih družb in podrobnejše opredelitve zakonskih določb urejajo Slovenski računovodski standardi. Slovenski računovodski standardi pa se ne spuščajo v vprašanja, ki so povezana z obdavčitvijo podjetja. Davčno področje ureja država z davčnimi predpisi, ki večajo in dopolnjujejo zahteve, ki jih postavljajo strokovni standardi.

2.1 Bilanca stanja

Bilanca stanja je temeljni računovodski izkaz, v katerem je resnično in pošteno prikazano stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov na dan bilanciranja. Sestavlja se za notranje in zunanje poročanje na osnovi knjigovodskih podatkov, ki jih vsebujejo poslovne knjige in izvirajo iz knjigovodskih listin. SRS 24 določa obliko stopenjskega prikaza bilance stanja za zunanje poročanje (skrajšana oblika za zunanje poročanje majhnega podjetja):

Sredstva

A. Stalna sredstva

- I. Neopredmetena dolgoročna sredstva*
 - 1. Dolgoročno odloženi stroški poslovanja*
 - 2. Druga neopredmetena dolgoročna sredstva*
- II. Opredmetena osnovna sredstva*
- III. Dolgoročne finančne naložbe*

B. Gibljiva sredstva

- I. Zaloge*
- II. Poslovne terjatve*
 - a) Dolgoročne poslovne terjatve*
 - b) Kratkoročne poslovne terjatve*
- III. Kratkoročne finančne naložbe*
- IV. Dobroimetje pri bankah, čeki in gotovina*

C. Aktivne časovne razmejitve Obveznosti do virov sredstev

A. Kapital

- I. Vpoklicani kapital
 - 1. Osnovni kapital
 - 2. Nevpoklicani kapital
- II. Kapitalske rezerve
- III. Rezerve iz dobička
- IV. Preneseni čisti poslovni izid
- V. Čisti poslovni izid obračunskega obdobja
- VI. Prevrednotovalni popravki kapitala
 - 1. Splošni prevrednotovalni popravek kapitala
 - 2. Posebni prevrednotovalni popravek kapitala
- B. *Rezervacije*
- C. *Finančne in poslovne obveznosti*
 - a) Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti
 - b) Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti
- D. *Pasivne časovne razmejitve*

Opredelevitev vsebine posameznih postavk bilance stanja

Sredstva so v denarni merski enoti izražene stvari, pravice, denar, s katerimi premoženjskopravno razpolaga podjetje. Razvrščena so v *stalna* sredstva, ki so navzoča in delujejo trajneje (neopredmetena dolgoročna sredstva, opredmetena osnovna sredstva in dolgoročne finančne naložbe) in *gibljiva* sredstva, ki se nenehno preoblikujejo (zaloge, poslovne terjatve, kratkoročne finančne naložbe, denarna sredstva, dolgoročne poslovne terjatve). Glede na ročnost ločimo, dolgoročna in kratkoročna sredstva (SRS 2002,175).

Obveznosti do virov sredstev so obveznosti, ki temeljijo na pravno zasnovanem razmerju podjetja do virov sredstev, s katerimi se financira podjetje. Podjetje se financira delno z lastniškim kapitalom delno z dolgovi (upniškim kapitalom). Dolgovi so na premoženjsko-pravnih razmerjih zasnovane dolžnosti za poravnavo dolgovanih vsot denarja, dolgovanih proizvodov ali opraviati dolgovane storitve. Glede na ročnost ločimo kratkoročne in dolgoročne obveznosti (SRS 2002, 176).

2.2 Izkaz poslovnega izida

Izkaz poslovnega izida je temeljni računovodski izkaz, v katerem je resnično in pošteno prikazan poslovni izid za poslovno leto ali medletno obdobje. Sestavlja se za namene notranjega in zunanjega računovodskega poročanja. Letni obračunski izkaz poslovnega izida se sestavi po uskladitvi postavk v poslovnih razvidih z ugotovitvami pri popisu sredstev in obveznosti do virov sredstev. Vsebinsko prikazuje dosežene prihodke iz poslovanja in odhodke ter ugotovljeni dobiček kot razliko med poslovnimi prihodki in poslovnimi odhodki. V letnem izkazu poslovnega izida se upošteva obračunani znesek davka iz dobička, ki zmanjšuje dobiček podjetja. SRS 25 določa

obliko Izkaza poslovnega izida po različici I in osnovno členitev ne glede na velikost podjetja:

1. čisti prihodki od prodaje,
2. sprememba vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje,
3. usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve,
4. drugi poslovni prihodki (s prevrednotovalnimi poslovnimi prihodki),
5. stroški blaga, material in storitev:
 - a) nabavna vrednost prodanih blaga in material ter stroški porabljenega materiala,
 - b) stroški storitev,
6. stroški dela:
 - a) stroški plač,
 - b) stroški socialnih zavarovanj (posebej izkazano stroški pokojninskih zavarovanj,
 - c) drugi stroški dela,
7. odpisi vrednosti:
 - a) amortizacija in prevrednotovalni poslovni odhodki pri neopredmetenih dolgoročnih sredstvih in opredmetenih osnovnih sredstvih,
 - b) prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih,
8. drugi poslovni odhodki:
9. finančni odhodki iz deležev:
 - a) finančni prihodki iz deležev v podjetjih v skupini razen v pridruženih podjetjih,
 - b) finančni prihodki iz deležev v pridruženih podjetjih,
 - c) drugi finančni prihodki iz deležev (s prevrednotovalnimi finančnimi prihodki),
10. finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev:
 - a) finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev do podjetij v skupini razen do pridruženih podjetij,
 - b) finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev do pridruženih podjetij,
 - c) drugi finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev (s prevrednotovalnimi finančnimi prihodki),
11. finančni prihodki iz kratkoročnih terjatev:
 - a) finančni prihodki iz obresti in kratkoročnih terjatev do podjetij v skupini razen do pridruženih podjetij,
 - b) finančni prihodki iz obresti in kratkoročnih terjatev do pridruženih podjetij,
 - c) drugi finančni prihodki iz obresti in kratkoročnih terjatev (s prevrednotovalnimi finančnimi prihodki),
12. finančni odhodki za odpise dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb:
 - a) prevrednotovalni finančni odhodki pri finančnih naložbah v podjetja v skupini razen v pridružena podjetja,

- b) prevrednotovalni finančni odhodki pri finančnih naložbah v pridružena podjetja,
- c) drugi prevrednotovalni finančni odhodki,
- 13. finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti:
 - a) finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti do podjetij v skupini razen do pridruženih podjetij,
 - b) finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti do pridruženih podjetij,
 - c) drugi finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti,
- 14. davek iz dobička iz rednega delovanja,
- 15. čisti poslovni izid iz rednega delovanja (1+/-2+3+4-5-6-7-8+9+10+11-12-13-14),
- 16. izredni prihodki,
- 17. izredni odhodki:
 - a) izredni odhodki brez prevrednotovalnega popravka kapitala,
 - b) izredni odhodki za prevrednotovalni popravek kapitala,
- 18. poslovni izid zunaj rednega delovanja (16-17),
- 19. davek iz dobička zunaj rednega delovanja,
- 20. drugi davki, ki niso izkazani v drugih postavkah,
- 21. čisti poslovni izid obračunskega obdobja (15+16-17-19-20).

Poslovni izid iz poslovanja se izračuna iz postavk: 1+/-2+3+4-5-6-7-8, poslovni izid iz rednega delovanja se izračuna iz naslednjih postavk: 1+/-2+3+4-5-6-7-8+9+10+11-12-13, celotni poslovni izid pa iz postavk: 1+/-2+3+4-5-6-7-8+9+10+11-12-13+16-17.

Opredelitev vsebine posameznih postavk Izkaza poslovnega izida

Prihodki so po SRS povečanja gospodarskih koristi v obračunskem obdobju v obliki povečanja sredstev in v obliki zmanjšanja dolgov. Podjetje razčlenjuje svoje *prihodke* na:

- poslovne prihodke,
- finančne prihodke in
- izredne prihodke.

Čisti prihodki od prodaje so prodajne vrednosti prodanih količin, zmanjšane za popuste ob prodaji ali kasneje ter za vrednost vrnjenih količin (SRS 2002, 184).

Čisti prihodki od prodaje proizvodov, blaga in materiala se pripoznajo, če je povečanje gospodarskih koristi povezano s povečanjem sredstev. Ta sredstva so terjatve do kupcev. Prihodki od prodaje proizvodov, blaga in materiala se izkazujejo pod naslednjim pogoji (SRS 2002, 135):

- da je prodajalec prenesel na kupca vsa tveganja in pravice, ki izhajajo iz lastništva,
- da ni večje negotovosti glede prejema plačila kupnine,
- da ni večje negotovosti glede stroškov, ki se nanašajo na prodane količine,

- da ni večje negotovosti glede možnosti za vračilo prodanih količine.

Prihodki od storitev se pripoznajo, ko je storitev opravljena delno ali v celoti v povezavi z izbrano obračunsko metodo (SRS 2002, 135):

- metoda izpolnjenosti pogodbe in
- metoda stopnje dokončanosti del.

Po metodi izpolnjenosti pogodbe se prihodki pripoznajo, ko je storitev dokončana. Praviloma gre pri tej metodi za storitve, ki se opravijo z enkratnim dejanjem. Metoda stopnje dokončanosti del pa je obračunska metoda, po kateri se prihodki pripoznajo sorazmerno s stopnjo izpolnitve pogodbe (SRS 2002, 135).

Ne glede na izbrano metodo, pa morata biti za izkazovanje prihodkov izpolnjena naslednja pogoja (SRS 2002, 135):

- da ni nikakršnih dvomov, ali bo storitev opravljena in plačana,
- da ni nikakršne pomembne negotovosti glede stroškov, ki so ali bodo nastali pri opravljanju storitev.

Prihodi zaradi spremembe vrednosti zalog nastajajo, kadar je njihova vrednost na koncu poslovnega leta večja kot na začetku poslovnega leta.

Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve so proizvodi, ki jih ustvari podjetje in nato zajame med svoja opredmetena osnovna sredstva (Hieng in Štrekelj 2004, 84).

Med *druge poslovne prihodke* se štejejo dotacije, regresi, subvencije, premije, prihodki od odprave rezervacij in prevrednotovalni prihodki, če pri prodaji opredmetenih osnovnih sredstev nastajajo dobički (SRS 2002, 133).

Na podlagi kratkoročnih in dolgoročnih finančnih naložb in kratkoročnih terjatev nastajajo finančni *prihodki* od obresti. V zvezi z dolgoročnimi finančnimi naložbami pa se izkazujejo prevrednotovalni prihodki zaradi ohranjanja vrednosti naložbe zaradi inflacije. Prevrednotenja zaradi ohranitve vrednosti terjatev do tujine, se izkazujejo kot prihodki od pozitivnih tečajnih razlik (SRS 2002, 134).

Poslovni odhodki so po SRS 317 zmanjšanja gospodarskih koristi v obračunskem obdobju v obliki zmanjšanj sredstev ali v obliki povečanj dolgov. Ti so v izkazu poslovnega izida členjeni na pet skupin (SRS 2002):

- stroški blaga, materiala in storitev,
- stroški storitev,
- stroški dela,
- odpisi vrednosti,
- drugi poslovni odhodki.

Stroški blaga so nabavne vrednosti nabave blaga za nadaljnjo prodajo, ki poleg nabavne vrednosti vključujejo tudi morebitne uvozne dajatve ter neposredne stroške

nabave (prevoz, nakladanje, razkladanje, nevratljive dajatve ...). Če je blago pred prodajo na zalogi, vpliva na velikost stroškov tudi metoda vrednotenja zalog (Hieng in Štrekelj 2004, 85).

Stroški materiala so nabavljene stvari, iz katerih je mogoče po fizikalnih ali kemičnih postopkih izdelovati nove stvari ali pa že obstoječe stvari obnavljati. Take stvari se lahko uporabljajo tudi pri opravljanju storitev. Med material se uvršča osnovni in pomožni material, polproizvodi, deli, nadomestni deli, gorivo, mazivo in odpadki. Na stroške porabljenega materiala vpliva metoda vrednotenja zalog materiala. Posebni stroški materiala so stroški vračunanega kala in loma (Hieng in Štrekelj 2004, 77-97).

Tako stroški materiala kot stroški storitev so opredeljeni po izvornih vrstah stroškov. Vrste stroškov storitev opredeljuje SRS 14.28, in sicer:

- stroški storitev pri proizvodjanju proizvodov in opravljanju storitev,
- transportne storitve,
- storitve povezane z vzdrževanjem opredmetenih osnovnih sredstev,
- stroški najemnin, ki se nanašajo na obračunsko obdobje,
- povračila stroškov zaposlenim v zvezi z delom (dnevnice, kilometrina, prevozi z javnimi prevoznimi sredstvi, prenočevanja, cestnine, vstopnine, takse),
- stroški zavarovalnih premij,
- stroški sejmov, reklame in reprezentance,
- stroški storitev fizičnih oseb, ki ne opravljajo dejavnosti, skupaj z dajatvami, ki bremenijo podjetje,
- stroški drugih storitev.

Po SRS 15 so stroški dela plače, ki pripadajo zaposlenim v skladu z zakonom, kolektivno pogodbo ali pogodbo o zaposlitvi kot plačilo za opravljeno delo. Stroški dela so tudi dajatve za socialno varnost in davek na izplačane plače, ki jih podjetje dodatno zaračunava na kosmate plače. Kot plače se štejejo tudi nadomestila plač za čas, ko zaposleni ne delajo (odsotnost zaradi bolezni) in ki bremenijo podjetje. Med stroške dela se uvrščajo darila in nagrade zaposlenim, regres za letni dopust, povračila stroškov prevoza na delo in iz dela, povračila za prehrano med delom, jubilejne nagrade, odpravnine, šolnine in prispevki za dodatno pokojninsko zavarovanje.

Odpisi vrednosti zajemajo stroške amortizacije in prevrednotovalne poslovne odhodke. SRS 13 pojasnjuje, da je amortizacija znesek, ki v posameznem obračunskem obdobju zapusti amortizljivo sredstvo in v tem obdobju predstavlja strošek, razen v primeru zmanjšanja prevrednotovalnega popravka kapitala. Prevrednotovalni poslovni odhodki pomenijo oslabitev zalog in poslovnih terjatev.

Med druge poslovne odhodke po SRS sodijo dajatve, ki niso odvisne od poslovnega rezultata, nagrade vajencem na praksi, stroški, povezani z varstvom okolja, študentske in podobno.

Finančni odhodki nastajajo na podlagi kratkoročnih in dolgoročnih poslovnih obveznosti kot obresti. V primeru obveznosti do tujine, nastajajo negativne tečajne razlike (SRS 2002).

Izredno odhodke sestavljajo neobičajne postavke, ki izhajajo iz dogodkov, za katere se ne pričakuje, da se bodo pojavljali redno in pogosto.

Sestavljanje izkaza poslovnega izida ima za vse udeležence podjetja dvojni pomen:

- ugotavljanje poslovnega izida, kot razlike med prihodki in odhodki v obračunskem letu, opredeljuje stopnjo uspešnosti poslovanja podjetja,
- izkaz poslovnega izida predstavlja po slovenski zakonodaji podlago za obračun davka od dobička pravnih oseb.

2.3 Davčni izkaz

Ekonomska politika države določa okvire delovanja gospodarske družbe in ustvarja pogoje za doseganje čim višjega bruto domačega proizvoda oziroma čim bolj ugodne makroekonomske rezultate.

Na gospodarsko dejavnost vplivajo sistemsko institucionalni dejavniki (način organizacije gospodarstva), stopnja nacionalne kulture (sistem vrednost, delovne navade) in v okviru ekonomske politike tudi fiskalna politika.

Fiskalna politika je politika javnih dohodkov in javnih izdatkov. Izraz »fiskalna« izhaja iz latinske besede »fiscus« in pomeni košara, v starem Rimu pa pomeni cesarjeva zasebna blagajna. Fiskalna politika je prvotna in najstarejša oblika ekonomske politike, ki je nastala zaradi potreb vladarjev, da zagotovijo sredstva za funkcioniranje države oziroma njenih osnovnih dejavnosti, kot je na primer vojska, policija, sodstvo in državna administracija. Do danes pa so se področja državnih dejavnosti razširila in s tem se je razširil tudi delež zajemanja davkov in prispevkov. Tako danes država ne pokriva zgolj tradicionalnih področij, ampak posega še na nova področja: organizira javna dela, gradi ceste, telekomunikacije in infrastrukturo, je soudeležena v zdravstvu, šolstvu in kulturi (Lah 2000, 56).

Pravna država izvaja fiskalno politiko na osnovi davčnih norm. Obremenjevanje gospodarskih subjektov z davki zahteva strogo zakonitost in jasno opredelitev dejanskih stanj ter spoštovanje načela legalitete, vestnosti in poštenja. Načelo vestnosti in poštenja ima poseben pomen pri razreševanju konfliktnih situacij med davčnim organom in davčnim zavezancem, ko davčni organ uporablja avtoritativno odločanje in zavzema različna stališča. Gre za interes države na eni strani, da pobere čim več davkov in interes podjetja na drugi strani, da le-to plača čim manj davkov.

Zaostrene tržne razmere, naraščajoča dinamika poslovanja in stalne spremembe zakonodaje, silijo lastnike gospodarskih družb k hitrim poslovnim odločitvam, ki vplivajo tudi na davke.

Teorija obdavčitve opredeljuje davke kot izdatke, ki ne pripadajo nobeni interesni skupini v podjetju, poleg tega pa podjetje v zameno za plačane davke ne dobi od države nobene neposredne koristi. Davki vplivajo negativno na doseganje ciljev v podjetju, zato obstaja v podjetjih odpor do plačevanja davkov (Čoklec in Franc 2001, 70).

Pri premagovanju težav na področju obdavčitve dobička, je za podjetje potrebno, da načrtuje davčne obveznosti in izvaja ukrepe, s katerimi čim bolj optimira davčne

obremenitve. Davčno načrtovanje pomeni vključevanje vpliva obdavčitve v poslovne načrte podjetja na strateški in taktični ravni (Čoklec in Franc 2001, 74). Temeljna odločitev malega podjetja na strateški ravni je izbira statusnopravne oblike (d. o. o., d. n. o., s. p.). Na ravni taktičnega načrtovanja pa davki vplivajo na odločitve glede naložb, financiranja in davčnobilančne politike.

Vpliv DDPO na odločitve o financiranju se kaže v zagotavljanju optimalnega denarnega toka oziroma v plačilni sposobnosti podjetja, da poravnava obveznosti do države in ostalih udeležencev podjetja. Podjetje lahko sklene, da bodo ustvarjeni dobički ostali nerazdeljeni, kar pomeni notranji vir financiranja. V primeru, da podjetje obračunava višjo stopnjo amortizacije, kot je dejanska obraba osnovnih sredstev, nastajajo tihe rezerve, ki imajo podoben učinek, kot financiranje z lastnimi viri. Učinek financiranja z lastnimi viri pa se kaže tudi kot prihranek obresti, ki bi jih podjetje moralo plačati za poravnavo davčne obveznosti. Prednost financiranja s tujim viri pa je, da so obračunane obresti v višini povprečne medbančne obrestne mere, davčno priznan odhodek in tako znižujejo davčno osnovo.

V okviru davčnobilančne politike gre za politiko davčnih olajšav, zmanjšanje davkov ali za odlaganje davkov na kasnejša leta. Vsako podjetje ima pravico, da v okviru davčnih predpisov poišče rešitve, ki bodo zanj ugodne, zato v davčni bilanci pri izkazovanju prihodkov, odhodkov in dobička, vodi takšno bilančno politiko, da bo davčna obveznost kar najnižja.

2.3.1 Davčni zavezanci

Davčni zavezanci po Zakonu o davku od dobička pravnih oseb, so pravne osebe, ki z opravljanjem pridobitne dejavnosti na trgu dosegajo dobiček in imajo sedež na območju Republike Slovenije (rezidenti). Zavezanci za davek od dobička so tudi nerezidenti, ki nimajo sedeža v RS, vendar preko posrednikov s pooblastili ali poslovnih enot s trajnim opravljanjem dejavnosti na območju RS ustvarjajo dobiček. Nerezidenti niso zavezanci za DDPO v RS, ko je z njihovo matično državo sklenjen »Sporazum o izogibanju dvojnemu obdavčenju« in se uporabljajo določbe tega sporazuma.

Pravne osebe, ki opravljajo nepridobitno dejavnost v RS, so oproščene plačevanja davka od dobička.

2.3.2 Davčna osnova

Davčna osnova je dobiček ugotovljen v davčnem izkazu. Ta dobiček je pozitivna razlika med prihodki zavezanca in davčno priznanimi odhodki. Med dejanskimi in davčno priznanimi odhodki prihaja pri posameznih kategorijah do razlik, ki so posledica neustreznega upoštevanja stroškov materiala in odhodkov iz prodaje zalog izdelkov ter trgovskega blaga, amortizacije, notranjih prenosnih cen, obresti, plač, dolgoročnih rezervacij, stroškov reprezentance in stroškov nadzornega sveta ter odhodkov na podlagi drugih izdatkov (Milost in Milunovič 2001, 33). Tudi prihodki v davčni bilanci se na osnovi ZDDPO lahko zmanjšujejo ali pa povečujejo.

Zmanjšanje prihodkov

Pri ugotavljanju davčne osnove se prihodki davčnega zavezanca zmanjšajo za (Hieng in Štrekelj 2004, 186):

- deleže v dobičku drugih pravnih oseb, če je bil pri njih plačan davek od dobička po predpisani stopnji,
- dobiček, ki ga je davčni zavezanec prenesel iz tujine, če je bil tam plačan ustrezni davek,
- neporabljene dolgoročne rezervacije stroškov, ki so že bile obdavčene,
- obračunane obresti od dolgoročnih vrednostnih papirjev, ki so jih do 8. aprila 1995 izdali RS, občine in javna podjetja, ki so jih ustanovile RS in občine.

Povečanja prihodkov

Prihodki se povečajo za (Hieng in Štrekelj 2004, 186):

- razliko med povprečnimi cenami blaga in storitev na domačem ali primerljivem tujem trgu in prenosnimi (transfornimi cenami), ki jih je davčni zavezanec zaračunal povezanim osebam,
- razliko med obrestmi, obračunanimi po skupni povprečni ponderirani medbančni letni obrestni meri in dejansko obračunanimi obrestmi od posojil, danih zaposlenim, lastnikom ali povezanim osebam,
- razliko med obrestmi, obračunanimi po skupni povprečni ponderirani medbančni obrestni meri,

Ugotavljanje davčnih odhodkov

Odhodki se v poslovni bilanci ugotavljajo po računovodskih standardih, v davčnem izkazu pa so odhodki opredeljeni v 12. členu ZDDPO, ki določa da se *»med odhodke davčnega zavezanca všttevajo samo tisti odhodki, ki so neposreden pogoj za opravljanje dejavnosti ali posledica opravljanja te dejavnosti, oziroma samo tisti odhodki, ki so neposreden pogoj za ustvarjanje prihodkov.«*

Natančnejše določbe je opredelil minister za finance s Pravilnikom o davčno nepriznanih odhodkih davčnega zavezanca, pri čemer pravilnik upošteva:

- ekonomsko upravičenost zaradi pridobivanja dobička,
- povezanost z obdavčenimi prihodki,
- poslovno potrebnost,
- značaj privatnosti,
- skladnost z običajno poslovno prakso.

Za *ekonomsko neupravičene* odhodke se štejejo tisti odhodki, ki niso običajni pri poslovanju v posamezni dejavnosti glede na pretekle izkušnje ali pa niso običajni v primerjavi z drugimi dejavnostmi, dejstvi in okoliščinami razen v primeru, ko se dogajajo naravne nesreče in drugi izredni in nepogosti dogodki.

Pravilnik v zvezi z *odhodki, ki niso povezani z obdavčenimi prihodki* navaja dva primera:

- stroške, ki so neposredno povezani z upravljanjem naložbe, ki jo ima podjetje v drugem podjetju (sejnine, potni stroški ...),
- stroške, ki so neposredno povezani z izplačevanjem dividend, razen, kadar podjetje pripadajoči delež v dobičku vključi v svoj dobiček.

Poslovno nepotrebni stroški so po Pravilniku o davčno nepriznanih odhodkih obresti na prejeta posojila, za katera iz okoliščin izhaja, da po vsebini niso posojila. Poslovno nepotrebni stroški so tudi prikrita izplačila iz dobička lastnikom družbe, stroški prisilne izterjave davkov in prispevkov ter podkupnine.

Načeloma velja, da so obresti na prejeta posojila davčno priznan odhodek v višini skupne medbančne ponderirane obrestne mere, če je prejeta od lastnikov ali povezanih oseb. Vendar pa, če obstajajo še dodatne okoliščine, ko je posojilo v podrejenem oziroma slabšem položaju kot ostala posojila, ali ko posojilo nima določene dospelosti in kadar imajo obresti pravno in dejansko drugačno podlago kot plačilo za uporabo denarja, se obrestni na prejeta posojila lastnikov in povezanih oseb ne priznajo kot davčno priznan odhodek.

Značaj privatnosti imajo po Pravilniku o davčno nepriznanih odhodkih tiste ugodnosti, ki jih zagotavlja delodajalec zaposlenim, sebi, povezanim osebam in poslovnim partnerjem. Taki davčno nepriznani odhodki so npr. premije za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje in druge zavarovalne premije, brezplačno dani, subvencionirani ali s popustom prodani proizvodi oziroma storitve, stroški za izobraževanje, ki niso neposredno potrebni pri poslovanju davčnega zavezanca. Značaj privatnosti imajo tudi nastanitve, ki niso povezane z delom in počitniške nastanitve ter razne članarine in druge ugodnosti neposlovne narave.

S posebno določbo Pravilnik iz davčno priznanih stroškov izloča nastale stroške osnovnih sredstev (osebni avtomobili, stanovanja, mobiteli), ki so v lasti ali finančnem najemu davčnega zavezanca, in če jih le-ta uporablja za zasebne namene. Če se takšna poraba plačuje, se za davčno nepriznane šteje le tisti del stroškov, ki presega plačilo teh stroškov.

Odhodki morajo biti *skladni z običajno poslovno prakso*, če naj se priznajo kot davčni odhodki, vendar pa pravilnik ne določa, kaj je običajna poslovna praksa in repušča podjetju, da samo utemeljuje »običajnost poslovnih stroškov« kot so stroški ureditve poslovnih prostorov (cvetje, dekorativni predmeti), stroški prireditve ob jubilejih podjetja, stroški novoletnih daril poslovnim partnerjem...

ZDDPO pa dodatno opredeljuje davčno nepriznane odhodke, čeprav so poslovno utemeljeni. To so davki, denarne kazni, zamudne obresti od nepravočasno plačanih

davkov in prispevkov, odhodki za pokrivanje izgub iz prejšnjih let, razen za pokrivanje davčne izgube, rezervacije za kritje možnih izgub, oblikovani popravki vrednosti in odpisane terjatve do delavcev, lastnikov ali povezanih oseb ter izdatki, ki imajo naravo vlaganj.

Zakon o davku od dobička pravnih oseb pa nekatere odhodke prizna le v omejeni višini, in sicer:

- a) Amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih dolgoročnih sredstev se kot odhodek prizna, če je obračunana za vsako sredstvo posebej, in če je obračunana po metodi enakomernega časovnega amortiziranja po letnih amortizacijskih stopnjah, ki so predpisane v 17. členu zakona:

1. Gradbeni objekti	5 %
2. Oprema, vozila, mehanizacija ...	25 %
2.1 Osebni avtomobili	12,5 %
2.2 Računalniki in računalniška oprema	50 %
3. Večletni nasadi	10 %
4. Osnovna čreda	20 %
5. Druga vlaganja	20 %
5.1 Dobro ime	10 %

Amortizacija dokončno amortiziranih sredstev se ne šteje za odhodek, tudi če se taka sredstva še naprej uporabljajo pri opravljanju dejavnosti.

- b) Transferne (prenosne cene) blaga in storitev v razmerjih s povezanimi osebami se priznajo le do velikosti povprečnih cen, ki za to vrsto blaga ali storitev veljajo na trgu. Za povezane osebe se štejejo lastniki in njihovi ožji družinski člani ali druge osebe, ki so z zavezancem kapitalsko ali poslovno povezane in imajo vpliv na odločanje.
- c) Stroški reprezentance se priznajo v višini 70 % obračunanih.
- d) Obračunane obresti za posojila, prejeta od lastnikov in povezanih oseb, se priznajo v višini ponderirane povprečne medbančne obrestne mere na dan nakazila posojila.
- e) Stroški upravnega in nadzornega odbora (sejnine, povračila stroškov) se priznajo v velikosti 70 % obračunanih.
- f) Plače se kot odhodek priznajo v obračunanih zneskih, ugotovljenih v skladu z kolektivno pogodbo, podjetniško pogodbo o zaposlitvi ali pa individualno pogodbo o zaposlitvi.
- g) Povračila stroškov (prehrana med delom, prevoz na delo in iz dela, dnevnice, kilometrine, stroški prenočevanja na službeni poti, terenski dodatek) so davčno priznan odhodek največ do zneska določenega z Uredbo vlade o višini povračil stroškov v zvezi z delom in drugih osebnih prejemkov. Ta določa naslednje višine dnevnic za službena potovanja:
- za čas odsotnosti od 6 do 8 ur 1.218 SIT,
 - za čas odsotnosti od 8 do 12 ur 1.750 SIT,
 - za čas odsotnosti nad 12 ur 3.500 SIT.

Stroški prenočevanja se zaposlenemu povrnejo v višini računa za prenočevanje, ki ga odobri delodajalec. Povračila stroškov prevoza na službenih potovanjih, se v primeru uporabe lastnega osebnega avtomobila za službene namene, povrnejo v višini 30 % cene 95-oktanskega neosvinčenega motornega bencina. Uredba določa tudi zneske dnevnic v tuje države, ki so določene v evrih in so različne po državah. Za potovanje, ki traja od 14 do 24 ur se obračuna polna dnevnic; za potovanje, ki traja od 8 do 14 ur, se obračuna 75 % polne dnevnic; za potovanje, ki traja od 6 do 8 ur pa se obračuna 25 % polne dnevnic. Terenski dodatek je določen v višini 21 % polne dnevnic za službeno potovanje. V primeru, ko se povračila stroškov zaposlenim obračunavajo in izplačujejo v zneskih, ki presegajo zneske določene z uredbo vlade, se od preseganja (boniteta) obračunavajo tudi davki in prispevki kot pri plačah. Znesek bruto bonitete je davčno nepriznan odhodek.

Podjetjem, ki nimajo zaposlenega niti enega delavca s polnim delovnim časom, se povračila ne priznajo kot davčni odhodek.

- h) Po Uredbi vlade RS je določena višina izplačil, ki se priznajo kot odhodek tudi za regres za letni dopust, jubilejne nagrade, solidarnostne pomoči in odpravnine. Regres za letni dopust se kot davčni odhodek prizna v višini 70 % povprečne plače v RS na zaposlenega, pri izplačilu nad to višino pa je treba obračunati davek in prispevke za socialno varnost, kar velja tudi za ostale omenjene prejeme.
- i) Plače pripravnikom ter plačila učencem in študentom na praksi, se prav tako priznajo v zneskih v skladu z Uredbo vlade.
- j) Izplačila za humanitarne, kulturne, znanstvene, vzgojno-izobraževalne, športne, ekološke in religiozne namene se priznajo v velikost 0,3 % ustvarjenih prihodkov, vendar pa morajo biti izplačana osebam, ki so registrirana za opravljanje take dejavnosti.
- k) Izplačila za politične organizacije se priznajo največ do višine trikratne povprečne mesečne plače na zaposlenega pri davčnem zavezancu.
- l) Dolgoročne rezervacije stroškov se priznajo največ v višini 50 % obračunanih zneskov rezervacij.

Našteta zmanjšanja odhodkov se prikažejo v posebnem dodatku k davčnemu obrazcu. Seštevek zmanjšanj odhodkov odštejemo od odhodkov iz poslovnega izida in dobljeni znesek vpišemo v obrazec za obračun DDPO.

2.3.3 Davčna stopnja

ZDDPO določa, da se davek od dobička obračunava in plačuje po stopnji 25 %.

2.3.4 Davčne olajšave

Davčne olajšave, ki po ZDDPO zmanjšujejo davčno osnovo so: Olajšave na podlagi investicij v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva, razen

v osebna motorna vozila, v višini 20 % investiranega zneska in dodatna olajšava v višini 20 % investiranega zneska v opremo (razen pohištva, pisarniške opreme in osebnih avtomobilov), računalniško opremo in neopredmetena dolgoročna sredstva, vendar največ v višini davčne osnove. Davčni zavezanec, ki koristi davčno olajšavo, ne sme razporejati dobička za udeležbo v dobičku pred potekom treh let po letu, v katerem je izkoristil davčno olajšavo. Prav tako ne sme zavezanec odtujiti osnovnega sredstva, za katerega je uveljavljal davčno olajšavo prej kot v treh letih po letu, v katerem je izkoristil davčno olajšavo. V nasprotnem primeru mora za znesek izkoriščene davčne olajšave povečati davčno osnovo v letu razporeditve dobička oziroma odtujitve osnovnega sredstva.

- Olajšave na podlagi oblikovanja investicijske rezerve za vlaganja v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva, razen v osebna motorna vozila, ter dolgoročne kapitalske naložbe v RS največ do 10 % davčne osnove. Davčna olajšava se prizna za dobo dveh let. Če zavezanec v roku dveh let ne porabi investicijske rezerve za nabavo osnovnih sredstev, mora za neporabljeni del povečati davčno osnovo.
- Olajšave na osnovi zaposlitve novih delavcev v višini 30 % izplačanih plač teh zaposlenih, in sicer za največ 12 mesecev njihove zaposlitve. Če delodajalec prekine delovno razmerje prej kot v dveh letih, mora za znesek izkoriščene davčne olajšave povečati davčno osnovo.
- Olajšava na podlagi zaposlitve invalidov v višini 50 % plač teh invalidov. Če zavezanec zaposluje invalide s stoddotno telesno okvaro ali gluhoneme, se mu prizna olajšava v višini 70 % plač zaposlenih invalidov.

Seštevek vseh olajšav ali pa posamezne olajšave ne sme presegati davčne osnove.

2.3.5 Obračunavanje in plačevanje davka

Po ZDDPO se davek obračunava in plačuje za poslovno leto, ki je enako koledarskemu. Zavezanci predložijo davčne izkaze davčnemu organu na obrazcu »obračun davka od dobička pravnih oseb«. Sestavni del davčnega izkaza so po Zakonu o davčnem postopku tudi »Izkaz poslovnega izida«, »Bilanca stanja« in »Izkaz uporabe dobička in kritja izgube« ter potrdila o plačanem davku od prihodkov, doseženih z udeležbo v dobičku.

Davčni zavezanci predložijo davčnemu organu davčni izkaz do 31. marca za preteklo leto. Razliko med obračunanim davkom in plačanimi akontacijami med letom, morajo zavezanci poravnati v 30 dneh po predložitvi davčnega izkaza. Če je davčni zavezanec med letom vplačal preveč akontacij davka, lahko ob predložitvi davčnega izkaza zahteva vračilo preplačila, ki se vrne najkasneje v 30 dneh po predložitvi davčnega izkaza.

3 IZKAZI PODJETJA »PIKI«, D. O. O. ZA LETO 2003

Tabela 3.1 Izkaz bilance stanja podjetja »Piki«, d. o. o. na dan 31. december 2003
(v tisoč SIT)

	2003	2002
Sredstva	17.772	15.216
A. Stalna sredstva	4.060	5.616
I. Neopredmetena dolgoročna sredstva		
1. Dolgoročno odloženi stroški poslovanja	0	0
2. Druga neopredmetena dolgoročna sredstva	0	0
II. Opredmetena osnovna sredstva	1.060	3.490
III. Dolgoročne finančne naložbe	3.000	2.126
B. Gibljava sredstva	13.340	9.360
I. Zaloge	9.215	6.920
II. Poslovne terjatve	3.541	2.290
1. Dolgoročne poslovne terjatve	0	0
2. Kratkoročne poslovne terjatve	3.541	2.290
III. Kratkoročne finančne naložbe	0	0
IV. Dobroimetje pri bankah, čeki in gotovina	584	150
C. Aktivne časovne razmejitev	372	240
Obveznosti do virov sredstev	17.772	15.216
D. Kapital	3.288	2.099
I. Vpoklicani kapital	2.100	2.100
1. Osnovni kapital	2.100	2.100
2. Nevpoklicani kapital	0	0
II. Kapitalske rezerve	0	0
III. Rezerve iz dobička	52	0
IV. Preneseni čisti poslovni izid	0	-51
V. Čisti poslovni izid poslovnega leta	461	-625
VI. Prevrednotovalni popravek kapitala	675	675
E. Rezervacije	0	0
F. Finančne in poslovne obveznosti	14.484	13.117
1. Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti	3.000	3.000
2. Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti	11.484	10.117
G. Pasivne časovne razmejitev	0	0

Vir: Letno poročilo podjetja »Piki« d. o. o. 2003.

Tabela 3.2 Izkaz poslovnega izida podjetja »Piki«, d. o. o. v obdobju od 1. januarja do 31. decembra 2003 (v tisoč SIT)

	2003	2002
1. Čisti prihodki od prodaje	49.228	42.307
2. Sprememba vrednosti zalog in nedokončane proizvodnje	0	0
3. Usredstveni lastni proizvodi in lastne storitve	0	0
4. Drugi poslovni prihodki	15	0
5. Stroški blaga materiala in storitev	37.721	32.410
a) Nabavna vrednost prodanih blaga in materiala ter stroški porabljenega materiala	33.076	28.665
b) Stroški storitev	4.645	3.745
6. Stroški dela	7.121	7.500
a) Stroški plač	4.860	5.317
b) Stroški socialnih zavarovanj	782	856
c) Drugi stroški dela	1.479	1.327
7. Odpisi vrednosti	2.545	2.747
a) Amortizacija in prevrednotovalni poslovni odhodki stalnih sredstev	2.545	2.747
b) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	0	0
8. Drugi poslovni odhodki	216	170
9. Finančni prihodki iz deležev	240	0
a) Finančni prihodki iz deležev v podjetjih v skupini	0	0
b) Finančni prihodki iz deležev v pridruženih podjetjih	0	0
c) Drugi finančni prihodki iz deležev	240	0
10. Finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev	0	0
a) Finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev do podjetij v skupini	0	0
b) Finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev do pridruženih podjetij	0	0
c) Drugi finančni prihodki iz dolgoročnih terjatev	0	0
11. Finančni prihodki iz kratkoročnih terjatev	2	1
a) Finančni prihodki iz obresti in kratkoročnih terjatev do podjetij v skupini	0	0
b) Finančni prihodki iz obresti in kratkoročnih terjatev do pridruženih podjetij	0	0
c) Drugi finančni prihodki iz obresti in kratkoročnih terjatev	2	1
12. Finančni odhodki za odpise dolgoročnih in kratkoročnih finančnih naložb	150	0
a) Prevrednotovalni finančni odhodki pri finančnih naložbah v podjetja v skupini	0	0
b) Prevrednotovalni finančni odhodki pri finančnih naložbah v pridružena podjetja	0	0
c) Drugi prevrednotovalni finančni odhodki	150	0
13. Finančni odhodki za obresti in druge obveznosti	236	155

a) Finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti do podjetij v skupini	0	0
b) Finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti do pridruženih podjetij	0	0
c) Drugi finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti	236	155
14. Davek iz dobička iz rednega delovanja	0	0
15. Čisti poslovni izid iz rednega delovanja	1.496	- 674
16. Izredni prihodki	222	0
17. Izredni odhodki	678	2
a) Izredni prihodki brez prevrednotovalnega popravka kapitala	678	2
b) Izredni odhodki za prevrednotovalni popravek kapitala	0	0
18. Poslovni izid zunaj rednega delovanja	- 456	- 2
19. Davek iz dobička	527	0
20. Drugi davki, ki niso izkazani v drugih postavkah	0	0
21. Čisti poslovni izid obračunskega obdobja	513	- 676

Vir: Letno poročilo podjetja »Piki« d. o. o. 2003.

3.1 Prihodki za obdavčitev podjetja »Piki«, d. o. o.

V poslovni bilanci so čisti prihodki od prodaje izkazani v višini 49.228 tisoč SIT. Nastali so v razdobju od 1. januarja do 31. decembra 2003 na osnovi izstavljenih računov kupcem. Podjetje je prodalo za 39.800 tisoč SIT trgovskega blaga in za 9.428 tisoč SIT storitev. Poleg prihodkov od prodaje je podjetje ustvarilo še 15 tisoč SIT prihodkov zaradi prodaje opredmetenega osnovnega sredstva. Skupni poslovni prihodki v poslovni bilanci znašajo 49.243 tisoč SIT.

Poleg poslovnih prihodkov je imelo podjetje tudi prihodke iz deležev v druga podjetja v skupni višini 240 tisoč SIT, ko so bili nakazani na transakcijski račun. Prihodek od deleža v podjetje »A« je znašal 140 tisoč SIT, prihodek od deleža v podjetje »B« pa je znašal 100 tisoč SIT.

Izkaz poslovnega izida izkazuje tudi finančne prihodke iz kratkoročnih terjatev v višini 2 tisoč SIT. To so obresti, ki jih obračunava banka zaradi pozitivnega stanja na transakcijskem računu podjetja.

Podjetje pa je od zavarovalnice dobilo v letu 2003 nakazano tudi odškodnino v višini 222 tisoč SIT, ki jo je uvrstilo med izredne prihodke.

V davčni bilanci pa se poslovni prihodki povečajo za 29 tisoč SIT zaradi transfernih cen. Razlika je nastala, ko je podjetje prodalo trgovsko blago zaposlenemu po nižji ceni, kot so povprečne cene na trgu za isto blago. Povprečna cena na trgu za tako blago znaša 99 tisoč SIT, zaposleni pa je za enako blago plačal le 70 tisoč SIT. Za razliko, ki znaša 29 tisoč SIT, je moralo podjetje na osnovi ZDDPO povečati obdavčljive prihodke.

ZDDPO dovoljuje tudi zmanjševanje prihodkov za tiste prihodke, ki so nastali z udeležbo v dobičku v drugem podjetju, če je to podjetje obračunalo in plačalo davek v

višini 25 % od višine deleža. Podjetje »Piki«, d. o. o. ima delež v podjetju »A«, od katerega je prejelo 140 tisoč SIT udeležbe na dobičku, in v podjetju »B«, od katerega je prejelo 100 tisoč SIT udeležbe na dobičku. Vendar pa je podjetje »A« že obračunalo in plačalo davek na 140 tisoč SIT, zato lahko podjetje »Piki«, d. o. o. na osnovi potrdila o plačilu davka, izvzame oziroma odšteje teh 140 tisoč SIT od skupnih prihodkov, ki jih je ustvarilo v letu 2003.

Podatki v davčnem izkazu se po zakonu morajo izkazovati v SIT. V davčnem izkazu podjetja »Piki«, d. o. o. upoštevamo prihodke iz poslovne bilance v višini 49.707.727 SIT, ki jih na osnovi ZDDPO popravimo po prikazani formuli, tako da znašajo 49.596.424 SIT:

– Čisti prihodki od prodaje proizvodov in storitev na domačem trgu	5.468.411 SIT
– Čisti prihodki od prodaje materiala in blaga na domačem trgu	39.799.493 SIT
– Čisti prihodki od prodaje proizvodov in storitev na tujem trgu	3.960.246 SIT
– Drugi poslovni prihodki	15.000 SIT
– Finančni prihodki iz deležev	240.000 SIT
– Drugi finančni prihodki iz obresti in kratkoročnih terjatev	2.274 SIT
– Drugi izredni prihodki	222.000 SIT
– Skupni prihodki v poslovni bilanci	49.707.424 SIT
– Povečanje prihodkov za transferne cene	29.000 SIT
– Prihodki v davčni bilanci	49.736.424 SIT
– Zmanjšanje prihodkov za prihodke, dosežene z udeležbo pri dobičku pravnih oseb	-140.000 SIT
– Skupni prihodki v davčni bilanci	49.596.424 SIT

3.2 Poslovni in davčni odhodki podjetja »Piki«, d. o. o.

Davčne odhodke izračunamo tako, da poslovne odhodke popravimo z upoštevanjem pravil ZDDPO, ki nekatere poslovne, finančne in izredne odhodke ne priznava v celoti, ampak le delno. Te stroške moramo izločiti in prikazati v dodatnih podatkih, ki so sestavni del davčnega izkaza.

Celotni odhodki v izkazu poslovnega izida se delijo na:

- poslovne odhodke,
- finančne odhodke in
- izredne odhodke.

1a)

Stroški prodanega blaga so v poslovni bilanci izkazani po nabavni vrednosti. V stroške je po popisu na dan 31.12.2003 vključen tudi kalo in primanjkljaj. Po pravilniku Združenja za trgovino znaša normalni kalo 1,5 % od nabavne vrednosti trgovskega

blaga v obračunskem obdobju, kalo nad to višino je davčno nepriznan odhodek, ravno tako tudi primanjkljaj in ju zato izločimo iz stroškov:

- Nabavna vrednost prodanega blaga29.323.014 SIT
- Kalo in primanjkljaj 602.441 SIT
- Skupni stroški nabavne vrednosti v poslovni bilanci..... 29.925.455 SIT
- Kalo in primanjkljaj v skupni vrednosti po popisu na dan 31. 12. 2003 602.441 SIT
- Davčno priznan kalo (1,5 % od 32.219.838 SIT)483.297 SIT
- Izločitev iz davčne bilance 119.144 SIT

1b)

Med stroške porabljenega materiala je podjetje vštelo porabljen pomožni material, vodarino, porabljeno električno energijo, stroške ogrevanja, porabljene gume in rezervne dele za tovorno vozilo, porabljen pisarniški material in literaturo ter čistila. Ker podjetje med svojimi osnovnimi sredstvi izkazuje tudi osebni avto, ki ga poleg poslovnih potreb uporablja tudi za zasebne namene, mora na osnovi 12. člena ZDDPO izločiti tisti del porabljenega materiala, ki se nanaša na zasebno rabo avtomobila. V ta namen vodi podjetje evidenco voženj oziroma kilometrov, ki so bili z osebnim avtomobilom opravljeni v poslovne namene. Primerjava evidentiranih kilometrov s stanjem števca v osebnem avtomobilu je pokazala, da je 36,89 % voženj opravljeno za zasebne namene.

- Stanje števca 31. 12. 2003 98.278 km
- Stanje števca 1. 1. 2003 75.222 km
- Število vseh prevoženih km v letu 2003 23.056 km
- Število km na službenih poteh iz potnih nalogov 14.550 km
- Število km zasebnih voženj 8.506 km

Stroški porabljenega materiala so naslednji:

- Pomožni material..... 220.110 SIT
- Vodarina 19.640 SIT
- Gorivo za tovorno vozilo 1.508.592 SIT
- Gorivo za osebni avto..... 502.494 SIT
- Električna energija 161.140 SIT
- Ogrevanje 64.270 SIT
- Gume za tovorno vozilo 244.010 SIT
- Rezervni deli za tovorno vozilo 112.865 SIT
- Čistila 18.840 SIT
- Pisarniški material in strokovna literatura..... 299.105 SIT
- Skupaj stroški porabljenega materiala v poslovni bilanci..... 3.151.066 SIT

Za potrebe davčne bilance je moralo podjetje iz poslovnih stroškov izločiti 185.370 SIT (36,89 % od 502.494 SIT).

1c)

Stroški storitev v poslovni bilanci podjetja »Piki«, d. o. o. vsebujejo PTT storitve, stroške vzdrževanja osnovnih sredstev, najemnino poslovnega prostora, potne stroške (dnevnice) po potnih nalogih, provizijo plačilnega prometa, zavarovalne premije, osebne intelektualne storitve, stroške reprezentance in reklame ter druge storitve. Na osnovi 12. člena ZDDPO ni smelo podjetje v davčni bilanci upoštevati del zavarovalne premije osebnega vozila in dnevnic, ki presegajo višino, ki je predpisana z Uredbo Vlade RS. Podjetje »Piki«, d. o. o. je v letu 2003 izplačevalo dnevnic za službeno potovanje, ki je trajalo nad 8 do 12 ur, po 2.000 SIT na dan. Za zneske dnevnic, ki presegajo višino dnevnic, predpisane z Uredbo, je moralo podjetje prikazati bonitete, od katerih je obračunalo prispevke za socialno varnost in dohodnino. Obračun je izkazan v drugih stroških dela. Na osnovi 24. člena ZDDPO pa je podjetje lahko med davčne odhodke upoštevalo 70 % reprezentančnih stroškov.

Stroški storitev so naslednji:

– PTT storitve (znamke, telefonska naročnina in pogovori, internet)...	175.442 SIT
– Storitve vzdrževanja osnovnih sredstev	535.560 SIT
– Najemnina poslovnega prostora	780.000 SIT
– Povračila potnih stroškov zaposlenim (dnevnic) po Uredbi	315.000 SIT
– Stroški plačilnega prometa	80.000 SIT
– Zavarovalne premije za tovorno vozilo	250.974 SIT
– Zavarovalna premija za osebno vozilo	60.000 SIT
– Osebne in intelektualne storitve	1.022.351 SIT
– Stroški reprezentance	152.482 SIT
– Stroški reklame	462.299 SIT
– Druge storitve	811.270 SIT
– Skupaj stroški storitev v poslovni bilanci	4.645.378 SIT

Izločitev dela zavarovalne premije iz poslovnih stroškov za osebno vozilo po deležu prevoženih km za zasebne namene znaša 22.188 SIT (36,89 % od 60.000 SIT).

Izločitev reprezentančnih stroškov iz poslovnih znaša 45.745 SIT (30 % od 152.842 SIT).

1d)

Stroški dela v poslovni bilanci so bruto plače zaposlenih, dajatve na plače za socialno varnost, povračila stroškov zaposlenim kot sta regresirana prehrana in prevoz na delo in iz dela ter drugi stroški dela (regres za letni dopust, morebitni davek na izplačane plače, bonitete, dajatve od bonitet).

Stroški dela so naslednji:

– Bruto plače zaposlenih	4.859.846 SIT
– Regresirana prehrana zaposlenih.....	518.612 SIT
– Dajatve za socialno varnost na bruto plačo.....	782.435 SIT
– Regres za letni dopust	695.000 SIT
– Bonitete	168.429 SIT
– Dajatve na bonitete	96.226 SIT
– Skupni stroški dela v poslovni bilanci	7.120.548 SIT

Tabela 3.3 Bruto plače zaposlenih

Zap. št.	Delavec	Bruto plača	Prispevki iz bruto plače	Dohodnina	Neto plača
1.	Maja B.	632.980	139.889	55.728	437.363
2.	Jan Z.	1.546.056	341.678	148.549	1.055.829
3.	Petra D.	1.340.405	296.230	121.315	922.860
4.	Tine V.	1.340.405	296.230	121.315	922.860
	Skupaj	4.859.846	1.074.027	446.907	3.338.912

Tabela 3.4 Dajatve delodajalca in drugi stroški dela

Zap. št.	Delavec	Prispevki na bruto plačo	Regresirana prehrana	Regres za letni dopust	Skupaj drugi stroški dela
1.	Maja B.	101.909	158.543	173.750	434.202
2.	Jan Z.	248.915	34.499	173.750	457.164
3.	Petra D.	215.805	162.060	173.750	551.615
4.	Tine V.	215.805	163.510	173.750	553.065
	Skupaj	782.434	518.612	695.000	1.996.046

Tabela 3.5 Bonitete zaposlenih

Boniteta	Osnova	22,10 % prispevko v	Dohodnina	16,10 % prispevko v	Skupaj
Dnevnice	45.000	9.945	5.959	9.805	70.709
Zdravilišče	52.400	11.580	6.939	11.418	82.337
Popust delavcu	29.000	6.409	3.840	6.319	45.568
Boniteta za službeni avto	42.029	9.288	5.566	9.158	66.041
Skupaj	168.429	37.222	22.304	36.700	264.655

Iz poslovne bilance je podjetje izločilo razliko med dejansko izplačanimi dnevnici in davčno priznanimi stroški dnevnic v višini 70.709 SIT:

– 180 dnevnic po 2.000 SIT	360.000 SIT
– 180 dnevnic po Uredbi Vlade RS po 1.750 SIT.....	315.000 SIT
– Razlika.....	45.000 SIT
– 22,10 % prispevkov delojemalca na razliko	9.945 SIT
– Dohodnina	5.959 SIT
– Skupaj (bruto osnova)	60.904 SIT
– 16,10 % prispevkov delodajalca na bruto osnovo.....	9.805 SIT
– Izločitev davčno nepriznanih stroškov dnevnic	70.709 SIT

Podjetje je iz davčne bilance izločilo tudi stroške zdravilišča za zaposlenega v višini 82.337 SIT.

– Stroški zdravilišča za zaposlenega delavca:.....	52.400 SIT
– 22,10 % prispevkov delojemalca	11.580 SIT
– Dohodnina	6.939 SIT
– Bruto.....	70.919 SIT
– 16,10 % prispevkov delodajalca	11.418 SIT
– Izločitev:.....	82.337 SIT

Iz stroškov dela mora podjetje na osnovi 12. člena ZDDPO izločiti tudi bonitete za uporabo službenega vozila v zasebne namene in popust delavcu pri nabavi trgovskega blaga, skupaj z obračunanimi prispevki za socialno varnost 22,1 % na boniteto in 16,1 % na bruto boniteto ter dohodnino, ker se je vrednost bruto bonitete vštela v obračun plač za leto 2003.

– Popust delavcu.....	29.000 SIT
– Uporaba službenega vozila v zasebne namene	42.029 SIT
– Skupaj boniteta.....	71.029 SIT
– 22,10 % prispevkov delodajalca	15.697 SIT
– Dohodnina	9.406 SIT
– Bruto osnova	96.132 SIT
– 16,10 % prispevkov delodajalca na bruto boniteto	15.477 SIT
– Izločitev iz davčne bilance	111.609 SIT

Izračun bonitete za uporabo službenega vozila

Nabavna vrednost osebnega vozila na dan 1. 1. 2003 je znašala 2.100.000 SIT, njegov popravek vrednosti 1.574.842,50 SIT, sedanja vrednost pa 525.157,50 SIT. Stopnja amortiziranja je 33,33 % letno.

Tabela 3.6 Boniteta za uporabo službenega vozila

Datum	Amortizacija	Sedanja vrednost osebnega avta	Bonitet a v %	Vrednost bonitete 42.029 SIT
31. 1. 2003	58.327,50	466.830,00	2	9.336,00
28. 2. 2003	116.655,00	408.502,50	2	8.170,00
31. 3. 2002	174.982,50	350.175,00	2	7.003,00
30. 4. 2004	233.310,00	291.847,50	2	5.836,00
31. 5. 2003	291.637,50	233.520,00	2	4.670,00
30. 6. 2003	349.965,00	175.192,50	2	3.503,00
31. 7. 2003	408.292,50	116.865,00	2	2.337,00
31. 8. 2003	466.620,00	58.537,50	2	1.170,00
30. 9. 2003	524.947,50	210,00	2	4,00
31. 10. 2003	210,00	0,00	2	0,00

Osebni avtomobil se je dokončno amortiziral 31. 10. 2003. Skupna vrednost bonitete za leto 2003 je tako znašala 42.029 SIT.

Podjetje »Piki«, d. o. o. mora po 22. členu ZDDPO iz stroškov dela izločiti regres za letni dopust in povračilo stroškov prehrane za delavko Majo B. v skupnem znesku 332.293 SIT, ker je v podjetju zaposlena s polovičnim delovnim časom:

- Regres za letni dopust za Majo B. za leto 2003 173.750 SIT
- Regresirana prehrana v letu 2003 za Majo B. 158.543 SIT
- Izločitev: 332.293 SIT

1e)

V poslovni bilanci se odpisi vrednosti nanašajo na amortizacijo opredmetenih osnovnih sredstev in na odpis posojila povezani osebi Amortizacija se obračunava po metodi časovnega amortiziranja v skladu s stopnjami iz 17. člena ZDDPO z dnem aktiviranja osnovnega sredstva.

Tabela 3.7 Obračuna amortizacija opredmetenih OS v poslovni bilanci

Sredstvo	Nabavna vrednost 1.1 03	Popravek vrednosti 1. 1. 03	Stopnja amort.	Amortizacija
Tovorno vozilo	6.542.200	4.088.875	25,00	1.635.550
Računalnik	181.663	181.663	50,00	0
Registrska blagajna	96.000	96.000	33,33	0
Računalniški program	185.000	169.566	33,33	15.433
Trgovinski regal	1.420.000	994.000	20,00	284.000
Miza lesena	105.000	80.500	20,00	21.000
Stol	60.000	46.000	20,00	12.000
Omara	120.000	92.000	20,00	24.000
Tiskalnik, pr. 31. 7. 04	85.000	85.000	50,00	0
GSM aparat	29.000	24.970	33,33	4.030
Osebni avtomobil	2.100.000	1.574.843	33,33	525.157
Tiskalnik, nab. 1. 8. 04	115.000	0	50,00	23.958
Skupaj	11.038.863	7.433.417		2.545.128

Podjetje mora izločiti iz stroškov amortizacije del amortizacije, ki se nanaša na službeno vozilo, ki se uporablja tudi za zasebne namene. Hkrati pa mora izločiti iz odpisov vrednosti (prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih) znesek kredita, ki ga je podjetje posodilo povezani osebi in ga je zaradi nezmožnosti vračila odpisalo:

- Odpis posojila povezani osebi..... 150.000 SIT
- Amortizacija osebnega vozila (36,89 % x 525.157 SIT) 193.730 SIT
- Skupna izločitev iz davčne bilance 343.730 SIT

lf)

V poslovni bilanci so pod postavko »Drugi poslovni odhodki« zajeta plačila za koleke, članarine, prispevke za stavbno zemljišče, upravne in sodne takse.

- Takse, koleki in članarine 157.332 SIT
- Prispevek za mestno zemljišče..... 58.656 SIT
- Skupaj drugi poslovni odhodki v poslovni bilanci 215.988 SIT

Podjetje mora iz davčnih odhodkov izločiti tudi del cestne takse za službeno vozilo v višini 10.129 SIT (36,89 % od 27.459 SIT).

2)

Finančni odhodki za obresti in iz drugih obveznosti se nanašajo na obresti, ki jih mora podjetje plačati za prejeto posojilo od fizične osebe, ki se po sklenjeni posojilni pogodbi obrestuje 6 % letno. Nanašajo se tudi na obresti, ki jih mora podjetje plačati dobaviteljem za zamujena plačila in na zamudne obresti za davke in prispevke:

– Obresti dobaviteljem	52.351 SIT
– Obresti za najeto posojilo	180.000 SIT
– Obresti od davkov in prispevkov	4.204 SIT
– Skupaj finančni odhodki za obresti v poslovni bilanci	236.555 SIT

Podjetje mora iz davčne bilance po zakonu izločiti zamudne obresti od davkov in prispevkov v višini 4.204 SIT in obresti, ki presegajo povprečno medbančno ponderirano stopnjo obresti za prejeta posojila od povezanih oseb v višini 27.000 SIT.

– Posojilo 3.000.000 SIT po pogodbeni obrestni meri 6 %	180.000 SIT
– Posojilo 3.000.000 SIT po povprečni medbančni ponderirani obrestni meri v višini 5,1 %	153.000 SIT
– Razlika v obrestni meri	27.000 SIT

3)

Podjetje je v letu 2003 iz dobička pokrilo izgubo iz preteklih let in to prikazalo pod izredne odhodke. Ta postavka vsebuje tudi stroške opominov.

– Kritje izgub iz preteklih obdobj	676.020 SIT
– Stroški opomina.....	2.000 SIT
– Skupaj izredni odhodki v poslovni bilanci.....	678.020 SIT

Navedeni izredni odhodki se za izračun davka od dobička v celoti izločijo iz odhodkov.

Od skupnih poslovnih odhodkov podjetja »Piki«, d. o. o. je treba izločiti davčno nepriznane odhodke, da dobimo davčno priznane odhodke:

Tabela 3.8 Davčno priznani in davčno nepriznani odhodki

Opis	Skupaj poslovni odhodki	Davčno nepriznani odhodki	Davčno priznani odhodki
Nabavna vrednost prodanega blaga	29.925.455	119.144	29.806.311
Stroški materiala	3.151.066	185.370	2.965.696
Stroški storitev	4.645.378	67.933	4.577.445
Stroški dela	7.120.548	596.948	6.523.600
Odpisi vrednosti	2.695.128	343.730	2.351.398
Stali stroški	215.988	10.129	205.859
Finančni odhodki	236.555	31.204	205.351
Izredni odhodki	678.020	678.020	0
Skupaj	48.668.138	2.032.478	46.635.660

3.3 Davčna osnova podjetja »Piki«, d. o. o.

V davčnem izkazu ugotavljamo davčno osnovo I, davčno osnovo II in davčno osnovo III od katere obračunamo davek od dobička pravnih oseb po stopnji 25 %. Najprej ugotovimo davčno osnovo I tako, da od davčnih prihodkov odštejemo prihodke, dosežene z udeležbo v dobičku podjetja »A«, od katerih je bil plačan davek, ter vse davčno priznane odhodke:

– Prihodki	49.736.424 SIT
– Zmanjšanje prihodkov za prihodke, dosežene z udeležbo pri dobičku »A«.....	140.000 SIT
– Davčni prihodki.....	49.596.424 SIT
– Davčni odhodki	46.635.660 SIT
– Davčna osnova	2.960.764 SIT

Davčno osnovo II ugotovimo tako, da k davčni osnovi I prištejemo prihodke, dosežene z udeležbo pri dobičku v podjetju »B« vključno z davkom, in neizkoriščeno davčno olajšavo za nabavo tiskalnika, ki ga je podjetje prodalo v letu 2003 preden se je iztekel 3-letni rok, za katerega velja olajšava v OS:

– Davčna osnova I.....	2.960.764 SIT
– Prihodki, doseženi z udeležbo pri dobičku z davkom – »B«	100.000 SIT
– Izkoriščena davčna olajšava iz naslova investicij v primeru odtujitve sredstev	34.000 SIT
– Davčna osnova II.....	3.094.764 SIT

Davčno osnovo III dobimo, tako da uveljavimo olajšave po ZDDPO, in sicer:

- a) pokrivanje izgub iz preteklih let, vendar ne poslovne izgube, temveč davčne izgube, ki je razvidna v davčnem izkazu preteklega leta,
- b) investirani znesek v nabavo novega tiskalnika (30 % + 10 % od nabavne vrednosti),
- c) investicijska rezerva v višini 10 % od davčne osnove II,
- d) olajšava za novo zaposlenega delavca Tineta V. v januarju 2003:

– Davčna osnova II.....	3.094.764 SIT
– Pokrivanje davčne izgube	227.594 SIT
– Investirani znesek v tiskalnik (115.000 SIT x 40 %)	46.000 SIT
– Investicijska rezerva (3.094.764 SIT x 10 %).....	309.474 SIT
– Olajšava za novo zaposlenega delavca (1.340.405 x 30 %)	402.121 SIT
– Davčna osnova III	2.109.575 SIT

3.4 Davek

Davek od dobička se obračuna od davčne osnove III po stopnji 25 %, kar predstavlja obveznost do države za leto 2003 in akontacijo davka za leto 2004. Ker je podjetje »Piki«, d. o. o. v letu 2002 poslovalo negativno in imelo tudi davčno izgubo, ni plačevalo akontacij davka od dobička za leto 2003. Na osnovi davčne bilance za leto 2003 pa mora podjetje vplačati obveznost za leto 2003 v višini 527.394 SIT. Glede na davčno osnovo III mora podjetje plačevati tudi mesečne akontacije davka od dobička za leto 2004 v višini 43.949 SIT.

4 PRIMERJALNA ANALIZA POSLOVNEGA IN DAVČNEGA IZIDA PODJETJA »PIKI«, D. O. O.

Ob ustanovitvi kapitalske družbe delničarji oziroma družbeniki vplačajo osnovni kapital, ki se vpiše v sodni register kot začetno premoženje.

Družbe ugotavljajo poslovni izid najmanj za vsako poslovno leto. Pozitiven poslovni izid oziroma dobiček priča o povečanju premoženja družbe in je po predpisih, ki veljajo za pravne osebe, obdavčen.

O dobičku družbeniki odločajo ali ga bodo namenili delitvi, ali pa ga bodo zadržali v podjetju. Če se dobiček nameni izplačilu zaposlenim, se to obravnava kot dodatna plača, zato se obračunajo vse dajatve, ki se sicer obračunavajo od plač. Lahko pa se dobiček zadrži v podjetju kot notranji vir financiranja, ki krepi sposobnost podjetja.

V kakovostnem pomenu besede je dobiček »plača« kapitala, ki pripada lastniku kapitala. Toda dobiček lahko uresničimo že s posojanjem kapitala, zato je dobiček možno obravnavati kot obresti. Dobiček poslovnega sistema pa naj bi bil večji od bančnih obresti, saj naj bi vključeval tudi nagrado za podjetnost in novatorstvo. Iz podjetnosti in novatorstva pa izhaja tudi tveganje, zato je dobiček tudi plačilo za tveganje. Dobiček je izraz donosnosti kapitala, kapital pa merilo donosnosti. Stopnja donosnosti kapitala kaže, kakšen je odstotek temeljnega poslovnega izida (dobička) na vloženi kapital oziroma, kakšne so podjetniške obresti od kapitala. Stopnja donosnosti kaže tudi na obnovitveno in razširitveno sposobnost podjetja. (Melavc 1998, 263). Stopnjo donosnosti kapitala izrazimo s formulo:

$$Dk = (Dobiček/Kapital) \times 100 \quad (1)$$

Obnovitveno oziroma razširitveno sposobnost doseže podjetje z zadržanjem oziroma neizplačilom dobička. Vendar pa ZDDPO določa pravila obdavčitve dobička, zato del dobička predstavlja obveznost do države, ki jo mora podjetje poravnati v predpisanem roku. Davek od dobička pravnih oseb sicer ne vpliva na stopnjo donosnosti, vpliva pa na denarni tok podjetja. Zato mora podjetje v poslovno politiko vključiti tudi načrtovanje davčne politike. Nepoznavanje in neupoštevanje davčnih predpisov lahko vpliva na večje in na nepotrebne stroške podjetja, ki na eni strani zmanjšujejo poslovni izid, na drugi strani pa povečujejo davčni izid. Posledica povečanja davčnega izida, je večji davek od dobička in povečan odliv finančnih sredstev, kar zmanjšuje krepilno in razširitveno sposobnost podjetja.

Pred načrtovanjem poslovne in davčne politike na taktični in operativni ravni, mora podjetje izdelati različne analize, ki omogočajo ugotavljanje uspešnosti in pomanjkljivosti poslovanja. Analize podatkov poslovanja pomagajo pri izbiri pravilne odločitve. Podatke za analize podjetje črpa iz poslovnih in davčnih izkazov ter drugih ustreznih evidenc. Na osnovi analiz mora podjetje izdelati prognoze za bodoče delovanje podjetja. Z primerjavami različic, podjetje izbere tisto, ki prinaša največji donos ob najnižjih skupnih dajatvah, ki poleg davka od dobička, vključujejo tudi prispevke za socialno varnost in ostale dajatve.

Podjetje »Piki«, d. o. o. je na osnovi poslovnega in davčnega izkaza analiziralo poslovanje leta 2003 in istočasno izdelalo še tri možne različice poslovanja, da bi na operativni ravni ugotovilo možnosti izboljšanja poslovanja oziroma poslovnega izida. Ugotavljalo je kakšen je dobiček, čisti dobiček, kapital, stopnja donosnosti, struktura dajatev državi, stopnja davčno nepriznanih odhodkov v celotnih odhodkih, stopnja DDPO v celotnih prihodkih in kakšna je stopnja vseh dajatev državi.

4.1 Analiza poslovnega in davčnega izida podjetja »Piki«, d. o. o.

a) *Dobiček* podjetja je razlika med celotnimi prihodki in celotnimi odhodki.

– Celotni prihodki	49.707.727 SIT
– Celotni odhodki	48.668.138 SIT
– Dobiček iz poslovanja	1.039.589 SIT

b) *Čisti dobiček* je razlika med ustvarjenim dobičkom in davkom od dobička.

– Dobiček pred obdavčitvijo (iz poslovanja)	1.039.589 SIT
– Davek od dobička	527.394 SIT
– Čisti dobiček za delitev	512.195 SIT

c) *Kapital* podjetja je sestavljen iz vloge kapitala družbenika, ki po Zakonu o gospodarskih družbah znaša najmanj 2.100.000 tolarjev in iz prevrednotovalnega popravka kapitala. Kapital se spreminja v odvisnosti od ustvarjenega poslovnega izida. Če podjetje v poslovnem letu ustvari izgubo, le-ta zmanjšuje vrednost kapitala, če ustvari dobiček, pa se kapital poveča za znesek čistega dobička, v kolikor ga še kaj ostane po plačilu davka od dobička pravnih oseb.

– Vloga kapitala družbenika	2.100.000 SIT
– Prevrednotovalni popravek kapitala	675.437 SIT
– Čisti dobiček tekočega leta	512.195 SIT
– Kapital	3.287.632 SIT

d) Stopnja donosnosti znaša 31,62 %.

$$Dk = (Dobiček/Kapital) \times 100 \quad (1)$$

$$(1.039.589/3.287.632) \times 100 = 31,62 \%$$

e) Struktura *dajatev podjetja* je naslednja

Tabela 4.1 Struktura dajatev v bilanci za leto 2003

Zap. št.	Dajatev	Znesek	%
1.	Prispevki za socialno varnost	1.856.461	60,94
2.	Dohodnina	446.906	14,67
3.	Takse, koleki, članarine	157.332	5,16
4.	Prispevek za stavbno zemljišče	58.656	1,92
5.	Davek od dobička pravnih oseb	527.394	17,31
	Skupaj	3.046.749	100,00

f) *Stopnja davčno nepriznanih odhodkov* v letu 2003 v primerjavi z celotnimi odhodki znaša 4,18 %.

$$(Davčno\ nepriznani\ odhodki / Celotni\ odhodki) \times 100 \quad (2)$$

$$(2.032.478 / 48.668.138) \times 100 = 4,18 \%$$

g) *Stopnja davka od dobička pravnih oseb* v celotnih prihodkih znaša 1,06 %.

$$(DDPO / Celotni\ prihodki) \times 100 \quad (3)$$

$$(527.394 / 49.707.424) \times 100 = 1,06 \%$$

h) *Stopnja dajatev* v celotnih prihodkih je 6,13 %.

$$(Dajatve / Celotni\ prihodki) \times 100 \quad (4)$$

$$(3.046.749 / 49.707.424) \times 100 = 6,13 \%$$

4.2 Različica I

V prvi različici je podjetje analiziralo davčni in poslovni izid, ki bi nastal v primeru, ko bi podjetje odpustilo delavca, ki je zaposlen za polovičen delovni čas, ob pogoju, da se višina prihodkov na letni ravni ne zmanjša. V tem primeru bi se zmanjšali odhodki tako v poslovni kot tudi v davčni bilanci, zato je podjetje želelo ugotoviti, ali se zmanjšajo tudi dajatve državi in kako to zmanjšanje vpliva na donosnost:

- Celotni poslovni odhodki 48.668.138 SIT
- Stroški dela odpuščenega delavca 1.110.397 SIT
- Zmanjšani poslovni odhodki po odpustitvi zaposlenega 47.557.741 SIT

- Davčno nepriznani odhodki 2.032.478 SIT
- Regres za letni dopust zaposlenega 173.750 SIT
- Regresirana prehrana zaposlenega 158.543 SIT
- Davčno nepriznani odhodki po zmanjšanju 1.700.185 SIT

Obračun davka od dobička pravnih oseb:

– Davčni prihodki	49.596.724 SIT
– Davčni odhodki (47.557.741 tolarjev – 1.700.185 tolarjev)	45.857.556 SIT
– Davčna osnova I	3.739.168 SIT
– Prihodki, doseženi z udeležbo v dobičku pravnih oseb	100.000 SIT
– Izkoriščene davčne olajšave zaradi prodaje OS	34.000 SIT
– Davčna osnova II	3.873.168 SIT
– Pokrivanje davčne izgube iz preteklih let	227.594 SIT
– Investirani znesek v opredmetena osnovna sredstva	46.000 SIT
– Investicijska rezerva	387.317 SIT
– Olajšava za novo zaposlene delavce	402.121 SIT
– Davčna osnova III	2.810.136 SIT
– 25 % davka od davčne osnove III	702.534 SIT

a) Izračun *dobička*:

– Celotni prihodki	49.707.724 SIT
– Celotni odhodki po različici I.....	47.557.741 SIT
– Dobiček	2.149.983 SIT

b) Izračun čistega dobička:

– Dobiček pred obdavčitvijo	2.149.983 SIT
– Davek od dobička.....	702.534 SIT
– Čisti dobiček	1.447.449 SIT

c) Izračun kapitala podjetja:

– Vpoklicani kapital	2.100.000 SIT
Čisti poslovni izid poslovnega leta:	
– (dobiček 2.149.983 SIT – davek 702.534 SIT)	1.447.449 SIT
– Prevrednotovalni popravki kapitala	675.437 SIT
– Kapital	4.222.886 SIT

d) Po tej različici je podjetje ugotovilo, da je *donosnost kapitala 50,91 %*.

$$Dk = (Dobiček/Kapital) \times 100 \quad (1)$$

$$Dk = (2.149.983/4.222.886) \times 100 = 50,91 \%$$

e) Struktura dajatev:

Tabela 4.2 Struktura dajatev po različici I

Zap. št.	Dajatev	Znesek	Delež %
1.	Prispevki za socialno varnost	1.614.663	55,22
2.	Dohodnina	391.178	13,38
3.	Takse, koleki, članarine	157.332	5,38
4.	Prispevek za stavbno zemljišče	58.656	2,00
5.	Davek od dobička pravnih oseb	702.534	24,02
	Skupaj	2.924.363	100,00

f) stopnja davčno nepriznanih odhodkov v celotnih odhodkih:

$$(Davčno nepriznani odhodki/Celotni odhodki) \times 100 \quad (2)$$

$$(1.700.185/47.557.741) \times 100 = 3,57 \%$$

g) stopnja DDPO v celotnih prihodkih:

$$(Davek od dobička pravnih oseb/Celotni prihodki) \times 100 \quad (3)$$

$$(702.534/49.707.724) \times 100 = 1,41 \%$$

h) stopnja vseh dajatev v celotnih prihodkih:

$$(Dajatve/Celotni prihodki) \times 100 \quad (4)$$

$$(2.924.363/49.707.724) \times 100 = 5,88 \%$$

4.3 Različica II

Z analizo druge različice, je podjetje želelo ugotoviti, kako vpliva na poslovni in davčni izid odločitev o odpustitvi zaposlenega delavca in izločitev osebnega vozila iz registra opredmetenih osnovnih sredstev hkrati, ob pogoju, da se s poslovanjem ustvari enaka višina prihodkov.

- Celotni poslovni odhodki48.668.138 SIT
- Skupni stroški dela odpuščenega delavca1.110.397 SIT

Stroški osebnega vozila:

- gorivo 502.494 SIT
- zavarovanje.....60.000 SIT
- cestna taksa.....27.459 SIT
- amortizacija 525.157 SIT
- skupni stroški osebnega vozila..... 1.115.110 SIT
- poslovni odhodki po zmanjšanju..... 46.442.631 SIT

Povečanje stroškov zaradi povračila stroškov za uporabo lastnega vozila:

– za poslovne namene (14.550 km x 58 SIT/km)	843.900 SIT
– skupni poslovni odhodki po zvečanju	47.286.531 SIT
– Davčno nepriznani odhodki	2.032.478 SIT
– Regres za letni dopust zaposlene	173.750 SIT
– Regresirana prehrana zaposlene	158.543 SIT
– Gorivo (36,89 % od 502.494 SIT)	185.370 SIT
– Zavarovanje (36,89 % od 60.000 SIT)	22.188 SIT
– Cestna taksa (36,89 % od 27.459 SIT)	10.129 SIT
–	
– Amortizacija osebnega vozila (36,89 % od 525.157 SIT)	193.730 SIT
– Boniteta za uporabo službenega vozila v zasebne namene	42.029 SIT
– Davčno nepriznani odhodki po zmanjšanju	1.246.739 SIT

Obračun davka od dobička pravnih oseb:

– Davčni prihodki	49.596.724 SIT
– Davčni odhodki (47.286.531 SIT – 1.246.739 SIT)	46.039.792 SIT
– Davčna osnova I	3.556.932 SIT
– Prihodki, doseženi z udeležbo v dobičku pravnih oseb	100.000 SIT
– Izkoriščene davčne olajšave zaradi prodaje OS	34.000 SIT
– Davčna osnova II	3.690.932 SIT
– Pokrivanje davčne izgube iz preteklih let	227.594 SIT
– Investirani znesek v opredmetena osnovna sredstva	46.000 SIT
– Investicijska rezerva	369.093 SIT
– Olajšava za novo zaposlene delavce	402.121 SIT
– Davčna osnova III	2.646.124 SIT
– 25 % davka od davčne osnove III	661.531 SIT

a) Izračun *dobička*:

– Celotni prihodki	49.707.724 SIT
– Celotni odhodki po različici II	47.286.531 SIT
– Dobiček	2.421.193 SIT

b) Izračun *čistega dobička*:

– Dobiček iz poslovanja	2.421.193 SIT
– Davek od dobička	661.531 SIT
– Čisti dobiček	1.759.662 SIT

c) Izračun *kapitala podjetja*:

– Vpoklicani kapital	2.100.000 SIT
----------------------------	---------------

Čisti poslovni izid poslovnega leta:

- (dobiček 2.421.193 SIT – davek 661.531 SIT)..... 1.759.662 SIT
- prevrednotovalni popravki kapitala..... 675.437 SIT
- kapital..... 4.535.099 SIT

Po tej različici je podjetje ugotovilo da je:

d) *donosnost kapitala:*

$$Dk = (Dobiček/Kapital) \times 100 \quad (1)$$

$$Dk = (2.421.193/4.535.099) \times 100 = 53,38 \%$$

e) *struktura dajatev:*

Tabela 4.3 Struktura dajatev po različici II

Zap. št.	Dajatev	Znesek	Delež %
1.	Prispevki za socialno varnost	1.614.663	56,53
2.	Dohodnina	391.178	13,69
3.	Takse, koleki, članarine	129.873	4,54
4.	Prispevek za stavbno zemljišče	58.656	2,05
5.	Davek od dobička pravnih oseb	661.531	23,16
	Skupaj	2.855.901	100,00

f) *stopnja davčno nepriznanih odhodkov v celotnih odhodkih:*

$$(Davčno nepriznani odhodki/Celotni odhodki) \times 100 \quad (2)$$

$$(1.246.739 \text{ SIT}/47.286.531 \text{ SIT}) \times 100 = 2,64 \%$$

g) *stopnja DDPO v celotnih prihodkih:*

$$(Davek od dobička pravnih oseb/Celotni prihodki) \times 100 \quad (3)$$

$$(661.531/49.707.724) \times 100 = 1,33 \%$$

h) *stopnja vseh dajatev v celotnih prihodkih:*

$$(Dajatve/Celotni prihodki) \times 100 \quad (4)$$

$$(2.855.901/49.707.724) \times 100 = 5,74 \%$$

4.4 Različica III

Z analizo tretje različice, je podjetje želelo ugotoviti, kako vpliva na poslovni in davčni izid odločitev o investiranju v opredmetena osnovna sredstva (opremo) ob pogojih, da:

- število zaposlenih ostane enako,
 - se ne izloči osebno vozilo,
 - se višina prihodkov ne spremeni in
 - da znaša nabavna vrednost delovnega stroja 7.000.000 SIT.
-
- Prihodki 49.736.424 SIT
 - Zmanjšanje prihodkov za prihodke, dosežene z udeležbo pri dobičku
 - »A« 140.000 SIT
 - Davčni prihodki – skupaj 49.596.424 SIT
 - Davčni odhodki (48.668.138 SIT – 2.032.478 SIT)..... 46.635.660 SIT
 - Davčna osnova I 2.960.764 SIT
 - Prihodki, doseženi z udeležbo pri dobičku z davkom..... 100.000 SIT

Izkoriščena davčna olajšava iz naslova investicij v primeru

- odtujitve sredstev 34.000 SIT
- davčna osnova II..... 3.094.764 SIT
- Pokrivanje davčne izgube 227.594 SIT
- Investirani znesek v tiskalnik (115.000 SIT x 40 %) 46.000 SIT
- Investirani znesek v rovokopač (7.000.000 SIT x 40 %) 2.800.000 SIT
- Investicijska rezerva (3.094.764 SIT x 10 %)..... 309.474 SIT
- Olajšava za novo zaposlenega delavca (1.340.405 x 30 %) 402.121 SIT
- Davčna osnova III - 690.425 SIT

25 %-odstotni davek se od negativne davčne osnove ne obračuna.

a) Izračun *dobička*:

- Celotni prihodki 49.707.727 SIT
- Celotni odhodki 48.668.138 SIT
- Dobiček iz poslovanja 1.039.589 SIT

b) Izračun *čistega dobička*:

- Dobiček 1.039.589 SIT
- Davek od dobička..... 0 SIT
- Čisti dobiček..... 1.039.589 SIT

c) Izračun *kapitala*:

- Vloga kapitala (osnovni kapital) 2.100.000 SIT
- Prevrednotovalni popravek kapitala..... 675.437 SIT

- Čisti dobiček tekočega leta (1.039.589 SIT – 0 SIT)..... 1.039.589 SIT
- Kapital 3.815.026 SIT

d) Stopnja donosnosti znaša 27,25 %.

$$Dk = (\text{Dobiček/Kapital}) \times 100 \quad (1)$$

$$(1.039.589/3.815.026) \times 100 = 27,25 \%$$

e) Struktura dajatev podjetja je naslednja:

Tabela 4.4 Struktura dajatev po različici III

Zap.št.	Dajatev	Znesek	%
1.	Prispevki za socialno varnost	1.856.461	73,69
2.	Dohodnina	446.906	17,74
3.	Takse, koleki, članarine	157.332	6,24
4.	Prispevek za stavbno zemljišče	58.656	2,33
5.	Davek od dobička pravnih oseb	0	0,00
	Skupaj	2.519.355	100,00

f) Stopnja davčno nepriznanih odhodkov v letu 2003 v primerjavi z celotnimi odhodki znaša 4,18 %.

$$(\text{davčno nepriznani odhodki/celotni odhodki}) \times 100 \quad (2)$$

$$(2.032.478/48.668.138) \times 100 = 4,18 \%$$

g) Stopnja davka od dobička pravnih oseb v celotnih prihodkih znaša 1,06 %.

$$(\text{DDPO/Celotni prihodki}) \times 100 \quad (3)$$

$$(0/49.707.424) \times 100 = 0 \%$$

h) Stopnja dajatev v celotnih prihodkih je 6,13 %.

$$(\text{Dajatve/Celotni prihodki}) \times 100 \quad (4)$$

$$(2.519.355/49.707.424) \times 100 = 5,07 \%$$

4.5 Rezultati analize

Namen analize poslovne in davčne bilance so ugotovitve, na osnovi katerih vodstvo podjetja in njegovi lastniki sprejemajo odločitve, ki koristijo podjetju. Mednje sodijo tudi davčne odločitve, saj vplivajo na obstoj in krepitev konkurenčnega položaja podjetja. Nastanek davčnih obveznosti je vedno posledica sprejetih poslovnih odločitev

in veljavne davčne zakonodaje. Davki so opredeljeni kot izdatki, od katerih podjetje nima neposrednih koristi, zato se podjetje poslužuje analize podatkov iz poslovne in davčne bilance. Na osnovi analize izvaja ukrepe, s katerimi se čim bolj zmanjšajo (davčne) obremenitve poslovnega in finančnega izida, saj je najpomembnejši cilj davčnih ukrepov čim večje zmanjšanje davčnih obveznosti. Tak cilj pa je sprejemljiv le, če je v skladu z drugimi poslovno-finančnimi ali nefinančnimi cilji, kar pomeni, da ni prav, če si podjetje zastavi cilj plačati najnižje možne dajatve ob hkratnem povečevanju parametrov, od katerih so davki odvisni. Pravi cilj je načrtovanje in optimiranje davčnih obveznosti v okviru davčnobilančne politike. Na osnovi treh odločitvenih modelov, je podjetje raziskovalo učinek naslednjih parametrov v primerjavi z bilanco za leto 2003:

- davčno nepriznane odhodke (bonitete, stroške dela),
- davčne olajšave (investiranje v opredmetena osnovna sredstva),
- ostale odhodke, ki so povezani z davčno nepriznanimi odhodki.

Tabela 4.5 Primerjava kategorij bilance za leto 2003 in različice I

Zap. št.	Opis	Bilanca za leto 2003	Različica I	Ii
1.	Davčni prihodki	49.596.424	49.596.424	100,00
2.	Poslovni odhodki	48.668.138	47.557.741	97,71
3.	Davčno nepriznani odhodki	2.032.478	1.700.185	83,65
4.	Davek od dobička	527.394	702.534	133,20
5.	Dobiček	1.039.589	2.149.983	206,81
6.	Čisti dobiček	512.195	1.447.449	282,60
7.	Kapital	3.287.632	4.222.886	128,45
8.	Vse dajatve	3.046.749	2.924.363	95,98

Tabela 4.6 Primerjava kategorij bilance za leto 2003 in različice II

Zap. št.	Opis	Bilanca za leto 2003	Različica II	Ii
1.	Davčni prihodki	49.596.424	49.596.424	100,00
2.	Poslovni odhodki	48.668.138	47.286.531	97,16
3.	Davčno nepriznani odhodki	2.032.478	1.246.739	61,34
4.	Davek od dobička	527.394	661.531	125,43
5.	Dobiček	1.039.589	2.421.193	232,90
6.	Čisti dobiček	512.195	1.759.662	343,55
7.	Kapital	3.287.632	4.535.099	137,94
8.	Vse dajatve	3.046.749	2.855.901	93,73

Tabela 4.7 Primerjava kategorij bilance za leto 2003 in različice III

Zap. št.	Opis	Bilanca za leto 2003	Različica III	Ii
1.	Davčni prihodki	49.596.424	49.596.424	100,00
2.	Poslovni odhodki	48.668.138	48.668.138	100,00
3.	Davčno nepriznani odhodki	2.032.478	2.032.478	100,00
4.	Davek od dobička	527.394	0	0,00
5.	Dobiček	1.039.589	1.039.589	100,00
6.	Čisti dobiček	512.195	1.039.589	202,96
7.	Kapital	3.287.632	3.815.026	116,04
8.	Vse dajatve	3.046.749	2.519.355	82,69

Tabela 4.8 Najugodnejši rezultati po kategorijah

Opis	DP	PO	DNO	DDPO	D	ČD	K	SD
Bilanca 2003								
Različica I								
Različica II		x	x		x	x	x	
Različica III				x				x

DP = Davčni prihodki

D = Dobiček

PO = Poslovni odhodki

ČD = Čisti dobiček

DNO = Davčno nepriznani odhodki

K = Kapital

DDPO = Davek od dobička pravnih oseb

SD = Vse dajatve

Tabela 4.9 Primerjava kazalnikov bilance za leto 2003 in različice I

Zap. št.	Opis	Bilanca 2003	Različica I	Ii
1.	Donosnost	31,62 %	50,91 %	161,00
2.	Davčno nepriznani odhodki / celotni odhodki	4,18 %	6,57 %	85,40
3.	DDPO / celotni prihodki	1,06 %	1,41 %	133,02
4.	Vse dajatve / Celotni prihodki	6,13 %	5,88 %	95,92

Tabela 4.10 Primerjava kategorij bilance za leto 2003 in različice II

Zap. št.	Opis	Bilanca 2003	Različica II	Ii
1.	Donosnost	31,62 %	53,38 %	168,82
2.	Davčno nepriznani odhodki / celotni odhodki	4,18 %	2,64 %	63,15
3.	DDPO / celotni prihodki	1,06 %	1,33 %	125,47
4.	Vse dajatve / Celotni prihodki	6,13 %	5,74 %	93,63

Tabela 4.11 Primerjava kazalnikov bilance za leto 2003 in različice III

Zap. št.	Opis	Bilanca 2003	Različica III	Ii
1.	Donosnost	31,62 %	27,25 %	86,17
2.	Davčno nepriznani odhodki / celotni odhodki	4,18 %	4,18 %	100,00
3.	DDPO / celotni prihodki	1,06 %	0,00 %	0,00
4.	Vse dajatve / Celotni prihodki	6,13 %	5,07 %	82,70

Tabela 4.12 Najugodnejši rezultati kazalnikov

Zap. št.	Opis	Dk	DNO / CO	DDPO / CP	D / CP
1.	Bilanca 2003				
2.	Različica I				
3.	Različica II	x	X		
4.	Različica III			x	x

Z analizo poslovne in davčne bilance za leto 2003 in treh primerjalnih različic, je podjetje presojalo kakšna je donosnost vloženega kapitala, kakšen je učinek oziroma vpliv davčnih obremenitev na izide in kakšna je njihova medsebojna povezava.

V treh različicah je podjetje, ob nespremenjenih prihodkih, spreminjalo ostale parametre tako, da bi doseglo več zelenih učinkov:

- zmanjševanje poslovno nepotrebnih stroškov,
- zmanjševanje davčno nepriznanih odhodkov,
- povečanje stopnje donosnosti,
- zmanjševanje davčnih obveznosti do optimuma in
- povečanje denarnega toka oziroma izboljšanje plačilne sposobnosti.

Ko je podjetje medsebojno primerjalo ekonomske kategorije v različicah, je prišlo v dvom zaradi dveh različno ugodnih rezultatov. Prva različica bi bila za podjetje neugodna, druga in tretja pa ugodna. Največji dobiček, čisti dobiček, kapital oziroma največjo donosnost, bi podjetje uresničilo v drugi različici. Najbolj bi zmanjšalo tudi nekatere poslovne odhodke in davčno nepriznane odhodke. Po tretji različici pa bi bilo podjetje najmanj obremenjeno z davščinami.

Odločilni dejavnik med obema različicama je denarni tok oziroma večji lastni vir financiranja, ki bi nastal z zadržanjem čistega dobička. Lastni vir financiranja bi vplival tudi na prihranek obresti, ki bi jih moralo podjetje plačati, če bi nastalo davčno obveznost financiralo s tujimi viri.

Medsebojna primerjava bilance za leto 2003 in različice II pokaže, da bi se notranji vir financiranja zaradi ugodnejšega čistega dobička povečal za 1.247.467 SIT.

Tabela 4.13 Povečanje čistega dobička po različici II

Opis	Čisti dobiček
Bilanca 2003	512.195
Različica II	1.759.662
Razlika – notranji vir financiranja	1.247.467

Medsebojna primerjava bilance za leto 2003 in različice III pokaže, da bi se notranji vir financiranja povečal za 527.394 SIT.

Tabela 4.14 Povečanje čistega dobička po različici III

Opis	Čisti dobiček
Bilanca 2003	512.195
Različica III	1.039.589
Razlika – notranji vir financiranja	527.394

Iz tabel je razvidno, da bi podjetje doseglo večji lastni vir financiranja, če bi upoštevalo rešitve iz različice II. To pa pomeni tudi, da bi podjetje po različici II doseglo optimalno obremenitev z davščinami.

5 SKLEP

Diplomska naloga obravnava primerjavo poslovne in davčne bilance male gospodarske družbe ter vpliv poslovnega in davčnega izida na politiko poslovanja s teoretičnega in praktičnega vidika.

Cilj poslovanja slehernega podjetja je doseganje čim večjega dobička, ki omogoča krepitveno sposobnost podjetja. Dobiček ugotavlja podjetje v izkazu poslovnega izida kot razliko med poslovnimi prihodki in poslovnimi odhodki. Dobiček je v RS obdavčen na osnovi Zakona o davku od dobička pravnih oseb, ugotavlja pa se v davčnem izkazu kot razlika med davčnimi prihodki in davčnimi odhodki. Davek predstavlja dajatev državi. Zmanjšuje dobiček in denarni tok. Zato je cilj podjetja zmanjševanje davčnih obveznosti ob hkratnem izboljševanju in doseganju najugodnejšega poslovnega izida.

Nazorno je ta teza prikazana na praktičnem primeru podjetja »Piki«, d. o. o., kjer so se na osnovi analize poslovnega in davčnega izkaza, ugotavljale možnosti izboljšanja poslovnega izida ob optimalnih dajatvah. Ugotavljala se je višina dobička, višina čistega dobička, višina davčnih obremenitev, višina kapitala, struktura dajatev, stopnja donosnosti, stopnja davčno nepriznanih odhodkov v celotnih odhodkih, stopnja DDPO v celotnih prihodkih in stopnja vseh dajatev v celotnih prihodkih. Poleg analize bilance za leto 2003, so bile na enak način analizirane še tri dodatne možne različice bilanc, kjer so se spreminjali določeni parametri na stroškovni strani (nižanje poslovno nepotrebnih stroškov, zmanjševanje davčno nepriznanih odhodkov, uveljavljanje davčnih olajšav) ob nespremenjenih prihodkih. Analiza je pokazala, da sta v primerjavi z bilanco za leto 2003 bolj ugodni različici bilanc II in III. Po različici II bi podjetje doseglo največjo stopnjo donosnosti in največji čisti dobiček za delitev. Po različici III pa bi podjetje plačalo najmanj davščin. Odločilni dejavnik pri izbiri je bil večji denarni tok oziroma večji lastni vir financiranja po različici II.

Ugotovitve analize so namenjene

notranjim in zunanjim udeležencem podjetja. Lastnike kapitala zanima njegova dolgoročna donosnost, zaposlene pa finančne zmožnosti, ki omogočajo večji zaslužek in nova delovna mesta. Poslovne partnerje zanima finančni položaj podjetja z vidika medsebojnega sodelovanja, tekmece pa zaradi morebitnega prevzema podjetja. Tudi država želi biti seznanjena predvsem s tistimi dejavniki, ki ji omogočajo razvoj davčne politike z vidika dajatev državi. Iz analiz bilanc je razvidno tudi, da so stopnje donosnosti izjemno visoke v primerjavi z bančnimi donosi (obrestmi). To je značilnost majhnih podjetij, ki imajo zelo majhen osnovni kapital (2.100.000 SIT). Taka podjetja dosegajo ugodno stopnjo donosnosti, ki je primerljiva z bančnimi obrestmi že, če ustvarijo minimalen dobiček (npr. 100.000 SIT letno), vendar pa le-ta ne zagotavlja pomembne krepitvene sposobnosti podjetja. Interes majhnih podjetij je, da rastejo. To dosežejo le z ustvarjanjem visokih dobičkov, ki pa so tudi bolj obdavčeni. V svetu in večjih podjetjih, se je začel uveljavljati davčni kontroling, ki poslovodstvu omogoča načrtovanje, nadzor in usklajevanje davčnega področja. Podjetje »Piki«, d. o. o. se bo odslej z vključevanjem davčnih vplivov v poslovno odločanje izogibalo suboptimalnim rešitvam z uporabo elementov davčnega kontrolinga. Podjetje bo moralo odločitve o

poslovanju podrediti zahtevam različice II, da bo doseglo zastavljene cilje, to je čim večji dobiček ob optimalnih dajatvah.

Vendar pa bi se lahko simulirale še dodatne različice, ki bi lahko ponudile še boljše rezultate kot na primer:

- z večjo investicijo v opredmetena osnovna sredstva ali
- s statusnim preoblikovanjem.

LITERATURA

- Bohinc, Rado, Borut Bratina in Hilda Marija Pivka. 1999. *Pravo gospodarskih družb*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Čokelc, Stanko in Brigita Franc. 2001. Davčni kontroling. V *Zbornik referatov*, 16. posvetovanja Društva računovodij, finančnikov in revizorjev, 70-83. Maribor: Revidicom.
- Jerman, Saša. 2003. Davčno priznani odhodki po Zakonu o davku od dobička pravnih oseb. V *Zbornik referatov*, 6. letna konferenca preizkušenih računovodij, 12. in 13. maja 2003, 55-73. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
- Kruhar Puc, Romana. 2004. *Ko nas obišče davčni inšpektor*. Ljubljana: Primath.
- Lah, Marko. 2000. *Makroekonomsko okolje*. Koper: Visoka šola za management.
- Melavc, Dane. 1998. *Kako gospodariti*. Kranj: Moderna organizacija.
- Milost, Franko in Vilma Milunovič. 2001. *Obdavčitev podjetij*. Koper: Visoka šola za management.
- Hieng, Romana in Vlado Štrekelj. 2004. Izkaz poslovnega izida po različici iz SRS 25. *IKS*, 1-2, 77-97.
- Tavčar, Mitja I. 1999. *Razsežnosti strateškega managementa*. Koper: Visoka šola za management.

VIRI

Letno poročilo podjetja »Piki« d. o. o.. 2003. Nova Gorica: Računovodski servis ERES.

Slovenski računovodski standardi. 2002. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.

Zakon o gospodarskih družbah. 2001. Ljubljana: Državni zbor RS. [Http:// www.dz-rs.si](http://www.dz-rs.si). (5.12.2004).

Zbirka predpisov o dajatvah. 2004. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije. Uporabljeni predpisi: Zakon o davku od dobička pravnih oseb (3.1.1). Pravilnik o davčno nepriznanih odhodkih davčnega zavezanca (3.1.21). Zakon o davčnem postopku (11.1.1). Pravilnik o obrazcu za obračun davka od dobička pravnih oseb in načinu predlaganja obrazca davčnemu organu (3.2.1). Uredba o višini povračil stroškov v zvezi z delom in drugih prejemkov, ki se pri ugotavljanju davčne osnove priznavajo kot odhodek (1.1.51).

PRILOGE

Priloga 1 Računalniški izpis bruto bilance podjetja »Piki«, d. o. o. za leto 2003